

SVATY JOSEF

SVATY JOSEF

SVATY JOSEF

DR. J. KRLIN

SVATÝ JOSEF

*„Svatý Josef byl muž
spravedlivý.“ (Mat. I.)*

N A P S A L

J O S E F K R L Í N

V P R A Z E 1 9 2 9

*Své rodině, která si zvolila za patrona
Svatého Josefa,
své ženě Marii a dcerám Marii a Ludmile
připisují tuto knihu, aby je rozplamenila
k lásce.*

J. KRLÍN

S V A T Ý J O S E F E,

rozjímati o tobě znamená zamýšleti se nad nejhlubšími tajemstvími. Rozjímati o tobě nelze bez rozjímání o Dítěti, jehož jsi byl pěstounem, o Panně, jejímž jsi byl ochráncem, neboť jméno Ježíš a jméno Maria objevuje se vždy, kdykoliv vyslovujeme tvé jméno!

A proto je tolik obtížno psáti o tobě, svatý Josefe, neboť nemohoucnost lidská se ukazuje v celé své nesmírnosti. Rozum, který vzlétává vysoko, není s to, aby dosáhl výšin, ve kterých trůníš: jest zaražen prostotou a jest oslněn světlem. Přece však touží něco zvěděti a něco říci puzen láskou, která mu dává křídla. Chce říci, jak jsi byl krásný, svatý Josefe, a jak jsi byl hluboký. Chce mluvit o tobě uprostřed svaté Rodiny i v práci a na cestách. Zamýšlí se nad tvými radostmi a nad tvými bolestmi.

Člověk chce vypověděti hloubku tvé spravedlnosti, již není s to, aby pochopil. Touží tě chváliti, a poněvadž svými silami by toho ne-

dokázal, prosí tě, abys mu pomohl, abys ho dovedl do výšin a dovolil mu sestoupiti do propastí.

Bez tvé pomoci by nebylo lze říci nic o tobě. Jsem si toho vědom, píše řádky, které chtějí býti chválou tvé velikosti, jež jest vystižena tím slovem: spravedlivý. A proto tě prosím, svatý Josefe, abys mi vyprosil dar moudrosti.

JOSEF KRLÍN

I.

Betlem! Nazaret! Jerusalem!

Tři jména, která jsou od narození Ježíše Krista známa celému světu. Tři jména měst, nejvýznamnějších v historii.

Byl Betlem zvolen Prozřetelností za místo, ve kterém spatřil světlo světa Spasitel lidstva.

Byl Nazaret vyznamenán, že v něm bydlela svatá Rodina s jednorozeným Synem Božím.

A v Jerusalemě, městě Hospodinově, byl ukřižován Ježíš, který se narodil v Betlemě a žil v Nazaretě.

Byl neznám Betlem a byl neznám Nazaret, jako byl neznám svatý Josef, tesař, a snoubenka jeho, Panna Maria. Ale staly se rázem slavnými, tak slavnými, jako pověstný Jerusalem.

Zdaž může z Nazaretu co velkého vyjít, smáli se židé a o Betlemu čteme přímo jako o malém nebo nejmenším městě. »A ty, Betleme, území judské, nikoliv nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými: neboť z tebe vyjde vévoda, který bude spravovati lid můj israelský.« (Mat. II., 6.)

Město má svůj život a historie nám jej odhaluje, ukazujíc na Betlem, Nazaret a Jerusalem, sklání se v uctivosti, jako málokdy a málokde. V usebrání, v němž se chvěje obdiv, mluví o nich, ustavičně majíc na rtech slovo, před kterým pokleká vše pozemské, nebeské i pekelné, slovo svaté: Ježíš. Tím Jménem nejsvětějším jest pronikán a vyvýšen život Betlema, Nazaretu a Jerusalema.

Chtěje psáti o svatém Josefu z královského rodu Davidova, o jeho životě, ve kterém září

tajemství, setkáváme se ustavičně s těmi městy a jejich velikost mne oslňuje. Byla vyvolena, aniž zasloužila toho vyvolení a v určitých chvílích si ho neuvědomovala a nerozšiřovala se radostí nad svým posláním. A přece jsou veliká, jsouce velikými věčným úradkem Božím. Jsou posvěcena kroky, dechem, životem, utrpením a radostí tří největších, protože nejsvětějších osob, které kdy nesla země: Ježíše, Marie, Josefa. A proto vyslovující jejich jména, třese se úctou.

Betleme! Nazarete! Jerusaleme!

V městečku Betlemě narodil se a žil svatý Josef, který se stal pěstounem Páně. Byl chudým tesařem a těžce svou prací vydělával denní chléb. Byl prostým mužem a svatým, žil jen Bohu a své práci. Jednou za rok, jako každý zbožný žid, pospíchal o svátcích velikonočních do Jerusalema pokloniti se Hospodinu v Domě jeho a vracel se posílen ke své práci.

Od rána do večera otesával a ve volných chvílích bral do rukou knihu knih, četl a rozjímal. Četl předpovědi starozákonních proroků o Messiášovi, jenž vysvobodí lid israelský a bude z rodu Davidova. A jistě při četbě a při rozjímání se chvělo jeho čisté srdce jakousi radostnou předtuchou. Jistě z ní promluvilo skryté přání, provázené vzdechem touhy. Blížili se již dnové, ve kterých se měly uskutečniti veliké věci.

A jednoho, dne, když jako obyčejně stál u dřeva, jež otesával širočinou, otevřely se dveře chudého příbytku a do domu vcházel cizí muž, kněz ze svatého chrámu jerusalémského, starý

již Zachariáš. Udiveného Josefa, skromného a čistého, žádal, aby se oženil s příbuznou jeho, Marií. Byl zmaten tím přáním Josef, nevěděl, co odpovědět, ale konečně se rozhodl: Slíbil Zachariášovi, že pošle k Marii, jež dlela právě v domě Zachariášově, svého příbuzného, aby požádal jeho jménem o její ruku a sjednal, čeho bude třeba.

Odešel Zachariáš a Josef opět sáhl po širočíně. Ale nemohl se zcela věnovati práci a opět a opět se vracel v myšlenkách ke svému rozhodnutí a k té neznámé, která se měla státi jeho ženou. Přemýšlel hlouběji o svém slibu a lekal se, neznaje dívky Marie a sám nikdy nepomýšleje na manželství. Zalekl se svého rozhodnutí, ale pak se zase radoval, že je učinil.

Tajemno vstupovalo v život Josefův.

Za několik dní po daném slibu poslal Josef příbuzného svého k Zachariášovi a byl určen den zasnub. Josef se naň připravoval v usebrání a modlitbě a naplněn vnitřní radostí, odcházel k Zachariášovi, aby se zasnoubil s Marií. Věncem ozdobil své čelo a s čistým srdcem podával svoji ruku Marii, zatím co kněz pronášel slova: »Bůh Abrahamův, Bůh Isákův a Bůh Jakubův budiž s vámi a splň na vás svoje požehnání.« (Viz Miklík, Život Panny Marie.)

Po slavnostech odejel Josef do Betlema a Maria do příbytku svého v Nazaretu, aby si chystala výbavu.

Joachim a Anna měli v Nazaretu domek. Žili klidným životem, jsouce oba dobří a milující se opravdově, ale jejich štěstí bylo kaleno zármutkem. Neměli dítěte. Bylo to potupou pro

židovskou ženu a potupa byla tím trpčí, že již všichni čekali na zaslíbeného Messiáše. I modlili se vroucně a prosili Hospodina, aby shlédl na služebníci svoji, ale zdálo se, že všechny jejich modlitby i dary, které obětovali Pánu v jerusalemské svatyni na ten úmysl, nejsou Bohu milé, neboť nebyli vyslyšeni.

Rok za rokem se skládal na bedra manželů bohabojných a když již podle lidského rozumu zmizela všechna naděje, dal Hospodin Anně dceru, kterou nazvali Marií, a kterou zaslíbili při narození Bohu.

Rozjasnil se blahem domek nazaretský a rozplesala se srdce radostí a vděčností. S něhou a láskou shlíželi staří rodičové na usmívající se a usínající děcko, nad něž krásnějšího neviděly oči lidské. S něhou a láskou vštěpovali mu slova modlitby, lásku k Bohu a bázeň Boží. A když mu byla tři léta, odvezli je, jak slíbili, do chrámu v Jerusalemě.

V něm pobyla Marie pod dohledem ctné prorokyně Anny do patnácti let, učíc se životu podle Zákona Páně, modlitbě a lásce k Hospodinu. Dorostla v krásnou dívku, která každého oslňovala svou čistou duší, jež se celá dávala Bohu. Aby byla co nejužěji spjata s Bohem, jehož milovala, zaslíbila mu své panenství.

Když jí zemřeli rodiče, stala se jako jednorozená dědičkou a měla povinnost se provdati. Pocházel z královského rodu Davidova, z něhož se měl narodit Vykupitel. A ona zatím slíbila Bohu, že zůstane Pannou. Měla se rozhodnouti a kdo jí lépe poradí, než ten, kdo byl knězem Nejvyššího. I spěchala k Zachariášovi, příbuznému svému a tetě Alžbětě. Prosila je, aby jí poradili a Zachariáš rozhodl: Jest nutno, aby se

provdala a vybral jí za ženicha Josefa, tesaře z Betlema.

»Jakob pak zplodil Josefa, muže Marie, z níž to se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.« (Mat. I., 16.)

V životě Josefově a Mariině nezdá se býti dc jejich zasnoubení nic kromobyčejného. Oba pocházeli z královského sice, ale již úplně zchudlého rodu, na pohled nevynikali ničím, co udivuje svět, a co by lidem napovídalo jejich vznešené poslání. Žili pokorně, aby se líbili Bohu. Ale byli vyvoleni sami dva mezi tisíci toužícími. Maria měla se státi Matkou Spasitelovou, měl v ní vstoupiti Duch Svatý a Josef se měl státi pěstounem Páně. A všechny ty věci měly se naplniti v roce, který uplynul od zasnoubení ke svatbě. V roce bohatém pro svět, bohatém pro Josefa a Marii.

V roce Narození Páně, v roce Zvěstování, v roce snů Josefových.

II.

»Aj, Panna počne a porodí syna.«
(Mat. I. 23.)

»Měsíce šestého pak anděl Gabriel poslán byl od Boha do města galilejského, jemuž jméno Nazaret, ku panně, zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef a jméno Panny Maria. A vešed k ní anděl řekl: Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná tys mezi ženami. Ona pak uzřevši jej, užasla nad řečí jeho a myslila, jaké by to bylo posláni. I řekl jí anděl: »Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Aj, počneš v životě a porodíš syna, nazveš jeho jméno Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude, a Pán Bůh dá mu trůn Davida a kralovati bude v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce.« I řekla Maria k andělu: »Kterak se to stane, když muže nepoznávám?« A odpověděv anděl, řekl jí: »Duch Svátý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě; proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží.« I řekla Maria: »Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.« (Luk. I., 26—38.)

Josef, který žil odloučeně od své snoubenky v Betlemě, nevěděl o Zvěstování andělském. Věděl toliko o příslibení, kterého se dostalo knězi Zachariášovi a Alžbětě, již se měl naroditi syn a spěchal ke snoubence své, aby jí vypověděl vše o tom podivuhodném zázraku, o kterém však již věděla Panna Maria od archanděla. Vyslechla svého snoubence, ale nesdělila mu svého tajemství. Bylo tak velikým a tak

udivujícím pro její skromnost. Cítila, že je třeba říci je Josefovi, který ji miloval, a jehož milovala, ale nemohla se rozhodnouti. Proto opět spěchala do městečka El Karim, aby se poradila se zbožným knězem Zachariášem. A on rozhodl, aby vše bylo ponecháno Bohu: »Ať Bůh sám oznámí Josefovi tajemství početí,« děl kněz a Maria se zaradovala ve svém srdci. Odešla klidná a s důvěrou v duši do Nazaretu, očekávajíc v bázni a s chvěním dění Boží.

Panna Maria, žena bez poskvrny, byla uchráněna každého, i dědičného hříchu. Nelze si nad ni představit čistší a krásnější ženu. A tato žena, ve které našel zalíbení sám Bůh, byla svěřena zde na zemi dvěma mužům: svatému Josefu, s nímž se zasnoubila, a sv. Janu, miláčku Páně, pod křížem, na němž dokonával její Syn, Spasitel světa.

Jestliže Hospodin obdaroval svoji vyvolenou služebnici takovými výsadami, kterými nebyl obdarován žádný člověk před ní, a nebude obdarován žádný člověk po ní, vybral jí i za muže osobu, která zářila vnitřní krásou a čistotou. Josef, muž pokorný, byl spravedlivým a mohl býti ochráncem Panny Neposkvrněné.

Láska lidská roste s čistotou a krásou předmětu, kterého se týká. Láska Josefova ku Panně Marii musila býti vroucí, neboť Maria Panna byla bez poskvrny. Byla čistá a krásná, bělejší nad lilii, krásnější nad všechnu pomyslitelnou krásu. Josef k ní lnul celou něhou svého srdce. Nuže, tato čistá láska Josefova byla podrobena velké zkoušce.

Chvátal do Nazaretu a našel svoji snoubenku, již nepoznal, těhotnou. Písmo svaté nevy-pisuje velikého vnitřního zápasu v duši svatého

muže, ale dává jej tušiti. Josef, věřící v Pannu Marii, věřící v její bělostnou čistotu, byl drcen nejistotou. Neznaje zvěstování, nechápal jejího stavu. A tehdy se ukázala v celé vznešenosti jeho dobrota. Znaje zákon, který praví, že »bude-li pravda, že není snoubenka Pannou, nechť jest vyvržena ven za dveře domu otce jejího a muži města toho ji ukamenují« (Deut. XXII., 20—21), rozhodl se, aby ji ušetřil toho ponížení a té potupné smrti, propustiti ji tajně. Zápasil dlouho ve svém nitru a konečně chtěl obětovati svoji vlastní bolest, své vlastní zklamání.

Bohu zalíbilo se to rozhodnutí, které není nemohoucností, a které ukazuje velikost duše, hotové zapomenouti sebe pro druhého, a sám sdělil pravdu pěstounu vyvolenému.

Snům v životě Josefově připadá čestné místo. Nuže, když po bolestném celodenním vnitřním zápasu, který byl těžkým u duše, Josef usnul, ukázal se mu anděl Páně ve snách, řka:

»Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou: neboť, co v ní jest zplozeno, z Duchu Svatého jest. Porodí pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš, neboť on spasí lid svůj od hříchu jeho.« Toto pak všechno stalo se, aby se naplnilo, co bylo pověděno od Pána skrze proroka řkoucího: »Aj, panna počne a porodí syna a nazvou jméno jeho Emanuel, což se vykládá: S námi Bůh.« Povstav pak Josef ze sna, učinil, jakož mu přikázal anděl. I přijal manželku svou, ale nepoznal jí, až porodila syna svého prvorozeného a nazval jméno jeho Ježíš.« (Mat. I., 18—25.)

Písmo svaté mluví o pěstounu Páně velice málo. Ale hned na počátku, kdy o něm mluví

nejvíce, zjevuje nám ho v oslňujícím světle. Zve ho spravedlivým, a znajíce mluvu Písma, víme, že v tom pojmu zahrnuje nejušlechtilejší vlastnosti. Zdůrazňuje jeho čistotu, která si nemohla srovnati, že by byla možnou nevěra jeho snoubenky. Jeho dobrotu, která mu nedovolovala ublížiti někomu ani důvodně ani bezdůvodně. Jeho hlubokou víru, která nezná ani nejmenšího váhání a která se hned rozhoduje. Květem té víry jest poslušnost, jest radost, jest život plný práce a odříkání v modlitbě a rozjímání.

Ne, není třeba, aby evangelisté řekli více o svatém pěstounu Páně. Není třeba, aby nám sdíleli jeho život v kruhu rodinném, aby nám vykládali o jeho životě činném a o jeho životě rozjímavém. Na základě těch slov, jimiž líčí početí a narození Páně, na základě těch chval utajených v prostinkém a uchvacujícím líčení, se již domyslíme, pokud jsme toho schopni ve své hříšné malosti a ve své oslabené inteligenci, jak velikým, jak čistým, jak krásným, jak radostným byl jeho život, jakými byly skutky, jež ho věčily, a pro které byl vyvolen za snoubence Panny a otce Ježíšova.

Sestoupíme v myslí do městečka Nazaretu a budeme provázeti svatého Josefa s Pannou Marií na jejich cestě do Betlema, v hlubokém usebrání staneme ve svaté noci v jeskyni, neodvažující se ani pozdvihnouti hlavy a popatřiti na svatou Rodinu. Budeme následovati svatou Rodinu vracející se z Betlema do Nazaretu, prchající před krutým Herodem do Egypta. Bylo by třeba péra genia světce, aby vypsalo slabě, čím byl život těch tří nejsvětějších lidí! Ale s pomocí Toho, který posiluje a osvěcuje, pokusíme se koktati aspoň o životě svaté Rodiny.

Rodina je zatím největším, co má lidstvo. Rodina jest příbytkem, ve kterém žije dítě, jež jest svaté, jsouc očištěno křtem. Z rodiny a v rodině roste a v ní se připravuje velikost společnosti, bláho její, štěstí její. Proto Prozřetelnost, která jest Moudrost sama, poslala na svět Ježíše Krista, který změnil tvářnost země, přes rodinu. A její hlavou byl ustanoven svatý Josef.

Když si to uvědomíme, pochopíme, jak velikým, jak krásným byl Josef, neboť byl mezi četnými muži vyvolen za hlavu svaté Rodiny. Měl o ni pečovati, živiti ji, ostříhati ji, aby ji nikdo neublížil. Věsti ji do Egypta, snášeti pro ni útrapy a námahy. Modliti se s ní, čísti jí slova proroků, oznamujících příchod Mesiášův.

Nikdy přede mnou nezazářila velikost Josefova v takové kráse, nikdy jsem nepochopil plněji Josefovy spravedlnosti, jako tehdy, když jsem rozjímal o síle Božího úradku, jímž Josef byl ustanoven manželem Panny Neposkvrněné a Ježíška, Syna Božího, pěstounem. Není prostě možno vystihnouti slovy svatost Josefovu a lidská řeč jest jen koktáním bezmocného ubožáka. Jakých by bylo třeba darů!

III.

»Narodil se vám dnes Spasitel
v městě Davidově«. (Luk. II.)

Svatí evangelisté líčí narození Páně úžasně prostě. Tak prostince, jako by vypravovali o něčem, opakujícím se několikrát za den. Jejich hluboká víra, živená jen nadpřirozenem, nemohla jinak. Ale my lidé obyčejní a malí se divíme a někdy se mění náš údiv v modlitbu.

V Betlemě ve chlévě se narodil Spasitel světa, Ježíš Král.

Císař Augustus, císař mocné říše římské, k níž náležela i vlast židovská, vydal rozkaz, aby byli sečtění všichni obyvatelé. Každý se měl hlásiti v místě, odkud pocházel jeho rod. Proto se vydal svatý Josef s Pannou Marií z Nazaretu do Betlema. Pocházeli oba dva z rodu Davidova, jehož kolébkou bylo město Betlem.

Z Nazaretu do Betlema trvala cesta přes třicet hodin a ta cesta nebyla nijak příjemná v zimě pro ženu, která se měla státi matkou. Není tudíž divu, že dorazili do Betlema velice znaveni různými útrapami a že se těšili na odpočinek. Pečlivý pěstoun se velice radoval, že dosáhli cíle a že si Maria Panna oddechne.

I hledal vhodný příbytek, hledal dlouho a nenalezl jej. Byl přeplněn Betlem četným lidem a majitelé hostinců a útulků neměli slitování s mužem a ženou, kteří nebyli oděni nádherným rouchem, kteří zřejmě ukazovali, že jsou chudí. Zaklepal na několika místech svatý Josef, ale vždy byl odbyt, někdy mírněji, někdy hrubě. Trpěl tím více, že chápal únavu své nevěsty po dlouhé cestě. Opět se odvažoval do domu a žadonil o nocleh. Ale žadonil marně a nepomohlo

ani, že ukazoval na Pannu Marii, která měla porodit.

Lidé jsou krutí a jejich srdce jsou někdy tvrdá jako křemen. Ale je pohostinskou zemí se svými skalami a se svými jeskyněmi a i když z ní číší chlad, přece aspoň chrání před nepohodou. Což, aby zamířil k nim a svým dechem zahřál tu, již doprovázel, a svými rukama nahrabal trochu slámy a přikryl ji, aby se netřásla zimou?

Zašli proto za město a vkročili do jedné jeskyně, do které shánivali pastýři svá stáda. A v té jeskyni, chladné a nehostinné a nečisté nadešla chvíle, ve které Panna dala život Děcku.

Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila. I porodila syna svého prvorozeného a obvinula jej plenkami a položila ho v jeslích, poněvadž neměli místa v hospodě. A byli v téže krajině pastýři, ponocující a stráž noční držíce nad stádem svým. I aj, anděl Páně stanul u nich a jasnost Boží obklíčila je a báli se velice. I řekl jim anděl: Nebojte se, neboť, aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel, to jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toto bude vám znamením: Naleznete dítě, plenkami obvinuté a položené v jeslích. A hned nato bylo s andělem množství vojska nebeského, kteří chválili Boha a říkali: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. (Luk. II., 6—14.)

Písmo jest úžasně skoupé, když mluví o Panně Marii, a téměř mlčí o pěstounu Páně. Nevypravuje, jak svatý Josef připravoval lůžko pro Pannu Marii, jak úzkostlivě se tázal jeho pohled, zda jest spokojena na místě tak nevlídném.

Jak byl šťasten, když úsměv Panny vyjadřoval uspokojení a dík.

Ponocoval u Panny Marie, očekávaje pokorně velikou chvíli narození Páně. A zdaž jeho oko se nezarosilo, když poklekal před dítkem a prvně se mu klaněl? A noční adorace betlémská byla mlčelivá jako stěny skal, které na ni shlížely, a byla nevýslovně krásná. Konalať ji Panna bez poskvrny počatá a konal ji muž spravedlivý. Oba v hlubinách nazírali nevystihlé tajemství a jejich láska, s níž patřili na Dítě, byla vystupňována tím poznáním. Spínal ruce svatý Josef, jemuž byla svěřena Panna a Dítě, a v jeho duši vyvstávala ve světle svatého narození slova proroků, zpívajících o tom vznešeném okamžiku, který bude oznámen anděly nejprostším lidem. Spínal ruce k modlitbě a jeho rozjímání, rozjímání muže svatého a pokorného, muže čistého a prostého, bylo proráženo blesky.

Nelze bez chvění představit si první betlémskou noc. Na slámě odpočívá Matka, nejčistší z lidí. V jeslích dřímá Děťátko, zabalené v prosté plénky. A nad ním se sklání svatý Josef. Zírá s Matky na Syna a slzami proráží úsměv. Modlí se, prosí, děkuje, velebí Hospodina. Sepjaté ruce se uvolňují a hladí něžně Matku a pak v nevýslovné úctě se kladou na hlavičku Ježíškovu. Všechna láska, již nejsem s to, abych vyslovil, neboť ji nelze vystihnouti slovy, se soustřeďuje v tom doteku, který zahřívá. Pak povstává a ustupuje zvířatům, která zahřívají Krále králů, Pána nebe a země. Usebranost v mlčení posvěcuje úchvatně milou chvíli. Již nemyslí na ponížení, které musil snést, on, muž a žena z rodu královského, od lidí ve městě Betlémě. V radosti, která září z jeho očí a která

má rajský odlesk, tetelí se jen vzpomínka, myšlenka svaté hodiny. Andělský zpěv, jenž proniká prostorem, doprovázen nebeskou hudbou, nebyl krásnější než jeho rozjímání. Věděl svatý Josef, že se narodil Syn Boží a když přispěchali pastýři a oznamovali, co jim sdělil anděl o Novorozeném, »divili se těm věcem, které jim byly pověděny od pastýřů«. (Luk. II., 17.)

Přispěchali pastýři, neboť betlémská tato noc ukázala v celé záři pravdu těm nejkrásnějším z lidí, Panně Neposkvrněné a Josefu Spravedlivému a těm nejprostším z lidí, pastýřům, kteří kolem jeskyně bděli nad stády, svěřenými jejich opatrování. Nikdo jiný nebyl přiveden k adoraci Syna Božího hned po narození. Neboť »do vlastního přišel a svoji ho nepřijali.« A chudým nejdříve bylo zvěstováno Evangelium, jež jest zvěstí radostnou. Chudí uvěřili a klaněli se. Hvězda již vzcházela na východě a Tři králové se chystali na cestu.

Ctihodná Kateřina Emerichová líčí narození Ježíše Krista a praví, že záře oblévala Pannu Marii a andělové úplně v lidské podobě leželi na tváři a klaněli se Dítěti. I zavolala svatého Josefa a on, přiblíživ se, padl zbožně, radostně a pokorně na tvář a teprve, když Maria znovu ho prosila, aby nejsvětější Dar nejvyššího Boha přitiskl z vděčné radosti na srdce, vzal Jezulátko do náručí a velebil Boha, prolévaje slzy radosti. Pak zavinula Maria Ježíška a sedla si k němu se svatým Josefem. Nemluvili, ale byli pohrouženi v hluboké rozjímání. Dlouho rozjímali, slzíce radostí a velebíce Boha. Pak Josef upravil Panně Marii lůžko vedle jesliček. (Život přesvaté Panny Marie, str. 270 ss.)

Jsou chvíle v životě lidském, chvíle tak

ohromné, že jen modlitba jest na místě. Josef a Maria v největší chvíli svého života a v největší chvíli v historii světa a národů mohli se jediné modlit a rozjímati. Cíl jejich modliteb a rozjímání byl stejný: Narodil se Kristus Pán!

Když otec zírá na novorozeně svoje, na které se horoucně těšil, raduje se, neboť v něm vidí pokračování svého já. Svatý Josef věděl, že ten, který se právě narodil, jest Dítě Boží. Do jakých hloubek pronikala jeho radost a jakými myšlenkami byla prorážena jeho meditace! Byla hodna, aby ji nesli andělové před trůn Hospodinův.

IV.

»Ježíš byl jim poddan«.

Jak dlouho zůstala svatá Rodina v betlemské jeskyni, Písmo svaté nepraví. Mnoho cest konal Josef do města, chvátaje s radostí, aby přinesl věci potřebné k životu. Chudí pastýřové mu podávali své chudičké dary, a on, usmívaje se blaženě, přijímal je a odevzdával Panně Marii. Byl šťasten jejím štěstím a byl šťasten, že mohl něčím pomoci Panně Marii a Ježíši, který byl Králem nebe a země a byl odkázán na přijímání darů, na přijímání věcí nejn nutnějších k životu od těch, již byli nejchudšími, ale podávali nejradostněji.

Konečně našel v Betlemě světničku a přestěhoval se do ní se svou ženou a Ježíškem.

Život není řadou samých radostí nebo zase samých bolestí. Radost se střídá s bolestí. Zklamání vystřídává zadostiučinění. Radost a úzkost jsou údělem i života svatého pěstouna Páně. Veliká radost z narození Spasitelova a z hluboké adorace nad jeslemi byla zatlačena zlobou lidskou. Hospodin, který určil, aby v chudobě přišel na tento svět jeho Syn jednorozený, určil rovněž, aby život nebyl k němu a k těm, kterým byl svěřen, o nic milosrdnější než k ostatním. Sesílal na ně rány, které pálily. Dopouštěl chvíle, ve kterých nezměrná radost byla rozřata jako mečem nějakým slovem nebo činem velkým. O dvou takových událostech mluví Písmo hned nebo brzy po narození.

Prvou událostí, již kapka hořkosti skápla v radost svatých rodičů, byla slavnost očišťování. Druhou byl rozkaz krutého Herodesa, aby

byly zavražděny všechny děti betlemske do dvou let.

Očišťování se konala v chrámu čtyřicátého dne po narození.

I vzal Josef Matku Marii, posadil ji s Ježíškem na soumara a v radostné usebranosti, prosvěcované rozjímáním, doprovázel je do svatého města. Dojeli a ubírali se do chrámu, kde měla Panna Maria podle zvyku obětovati dvě hrdličky nebo dvě holubičky. Maria, vzavši dvě holubičky, odešla s Ježíškem na určené místo, kde kněz přijímal obětní dar a vykonával nad matkami a dětmi předepsané modlitby. Nato bylo dítě obětováno. Při tomto obřadu kněz se modlil žalm 117, začínající slovy: »Velebte Pána, poněvadž jest dobrý.« Modlil se nad Ježíšem a ukončiv modlitby odevzdal jej otci. Odcházeli, ale po několika krocích je zastavil muž bílý a velebný a vztahoval po Ježíškovi své ruce. Byl to Simeon, muž svatý, jemuž Hospodin slíbil, že nezemře dříve, dokud neužít Spasitele. Dnes byl puzen vnitřní touhou do chrámu a zastavil se před Dítětem, které nesl svatý Josef. Vztáhl po něm své ruce, zdvihl je k nebesům a prorocky děl: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji. Neboť viděly oči mé spasení tvé, které jsi připravil před obličejem všech národů, světlo k zjevení pohanům a k slávě lidu svého israelského... Aj, postaven je tento ku pádu a ku povstání mnohých v Israeli, a na znamení, jemuž bude odpíráno, tvou vlastní duši pronikne meč.«

Byla to po odmítnutí betlemskem druhá veliká bolest pro srdce Mariino a Josefovo od několika týdnů. Josef, znající Písmo a milující Marii, byl zarmoucen hluboce proroctvím, které jí

předpovídalo utrpení. Ale těšil ji, která uchovávala všechna slova ve svém srdci a těšil ji v důvěře slovy něžnými láskou a silnými vírou.

Z Jerusalema odjeli svatí poutníci do městečka Nazaretu. Josef pracoval do úmoru. Těžce vydělával a proto se rozhodl vrátiti se do Betlema, kde spíše získával výdělek a tam od rána do večera se lopotil, ale radostně a v pokoji, nerušeně a šťastně, neboť pracoval pro Spasitele světa, který potřeboval lidské pomoci a pro Pannu bez poskvrny. Prožíval nevyslovitelnou radost z té práce, za níž pohled Ježíšův a Mariin mu byly odplatou nejvzácnější.

Letěly dni. Josef často brával Dítě, zíral na ně, šťasten a blažen. A jeho štěstí bylo rozpalováno září neviditelnou, která vycházela z Dítka, jež bylo Bohočlověkem. Ve svém štěstí říkal svému Dítěti slova, kterých nezaznamenává Písmo svaté, ale která byla jistě vznešená. Každý otec slovy přenáší své vnitřní blaho při pohledu na vlastní dítě, a Josef byl svatým. I byla jeho slova písní, v níž nebylo rušivého tónu.

»Z Egypta povolal jsem Syna svého,« děl prorok o Messiáši. Malé Dítě betlémské, aby bylo naplněno Písmo, mělo se odebrati do dalekého Egypta, ale ne dobrovolně a dlouhá cesta nemohla býti odkládána. Neboť nepřítel, Herodes, chtěl zavražditi Dítě.

Svátost jest podmíněna bolestí a svatý Josef byl lámán bolestí, když ve snách se mu zjevil anděl a vybídl ho, aby vstal, vzal Ženu a Dítě a odejel s nimi do Egypta, ježto Herodes zamýšlí zavražditi Dítě, které jest z královského rodu, které bude králem židovským. Poslouchá,

vstává a vydává se na cestu. Jsou stupně bolesti. Kdybych srovnal bolest s ohněm, řekl bych, že jeho žár je tím silnější, čím čistší jest předmět, který hladí jeho jazykové. Čím jest člověk čistší, tím více bolest pálí. Bolest nejčistšího byla největší. Bolest Josefa spravedlivého byla ohromná, ale nepodlomila jeho energie. S ní v srdci se ubíral pustinami, veda za uzdu osla, na kterém seděla Matka se Synem. Umdlávaly jeho nohy, trýznila ho žízeň, ale nebylo lze pomyslit na ulehčení, na odpočínutí, ježto se jednalo o záchranu drahých bytostí. A když konečně stanuli ve stínu, místo odpočinku bral Josef Dítě, laskal je, hrál si s ním. Známe ty obrazy, představující útěk svaté Rodiny do dalekého Egypta. Svatý Josef kráčí vpředu, opíraje se o dlouhou hůl. Jest shrben a zřejmá únava se zračí v rysech obličeje, v jeho chůzi. Druhou rukou vede oslici, která nese sladké břímě, Pannu Marii s Děťátkem. Kolem dokola jest zřítí pustý kraj, ve kterém trčí jen skály a několik opuštěných stromů. Slunce hřeje, pálí, pot se leje s čela a není ani kdy setřítí si jej. »Ostatně, myslí si svatý Josef, na mně nezáleží. Jak jsem si zasloužil, vésti přes poušť Ježíše s Marií.« A rychle se vytrhuje z myšlenek, obrací se a jeho pohled se úzkostlivě táže, zda něčím netrpí Matka s Dítětem. A jakmile Ježíšek zapláče, zastavuje a hladí ho a těší. Vede oslici ještě opatrněji, dbá, aby neklopýtla, aby špatně nestoupila, neboť by tím byla způsobena bolest těm, které nese. Na sebe nemyslí, a když Panna shlédne na něho svým hlubokým zrakem, ve kterém se tají láska i dík, klopí své oči, pokládaje se za nehodna takové lásky, takových díků a takového uznání.

Josef nebyl slabým mužem, byl mužem síly a ten nepodléhá a jeho vůle se snaží sdělit sílu všem, s nimiž přijde ve styk. Jeho síla mohutněla zkouškami, rostla nadějí, krásněla odpovědností. Tryskaly z ní věty útěchy, povzbuzení, radostí, jimiž byla měněna tvrdá cesta pouští. — Cesta Josefova do Egypta jest svědkem heroismu, který těžko chápe dnešní člověk. Nebezpečí číhalo na všech stranách, poušť byla nehostinná a cíl byl tak daleký. Po celodenních útrapách bylo třeba bdíti v noci. Otec, který miluje, jest starostlivý jako matka.

Pobyt svaté Rodiny v Egyptě jest utajen a Písmo sv. jej přechází mlčením. Nezmiňuje se ani, jak dlouho v Egyptě pobyli. Soudě podle rozhodnutí sv. Josefa po třetím snu, zdrželi se tam něco přes tři roky. Nuže, Josef byl tešařem a dal se do řemesla ihned po příchodu, neboť bylo třeba živiti tři lidi. Musil pracovati i v noci, neboť v Egyptě neměli cizinci na různých ustláno. Při práci k němu přibíhal synáček, vyptával se ho, skotačil, bral do něžných ruček širočinu, usedal na osekany trám a otec, pokračuje v práci, vykládal, usmíval se a zároveň učoval Ježíška do řemesla.

Nelze pomysli bez hlubokého dojetí na život svaté Rodiny. Disharmonie, která tak často kazí radost v rodinách, neměla místa v Rodině Josefově. Jestliť disharmonie výsledkem nedorozumění, jindy ovocem hříchu, někdy zase kletbou malosti vnitřní. Dítě mírní disharmonii, poněvadž jest tvorem, na kterém po křtu svatém není poskvrny. Ve svaté Rodině nemohl se usídliti nesoulad, poněvadž to byla rodina Dokonalých. Radost v ní byla dokonalá. Nebyla založena na hmotném blahobytu, byla rozněcována zájmem

o věci nebeské, byla živena četbou svatých knih a vědomím poslání. Prohřívaly ji paprsky světla nadpřirozeného.

Když se vrátila svatá Rodina z Betlema do Nazareta, Josef dále si vydělával chléb svým řemeslem. Jakmile slunce ráno rozsvítilo den, ubíral se do své dílny a něžný pohled Marie Panny a jejího Synáčka, kterým ho vyprovázeli, dodával mu síly a radosti. Zamyšlen zdvíhal širočinu a jeho práce byla modlitbou. Byl z ní vytržen příchodem dorůstajícího Ježíška, který již pomáhal svému pěstounu. Rána střídala ránu, jedna mocnější, druhá slabší. Dva pracující, z nichž jeden byl Synem Božím a druhý mužem svatým, vyměňovali spolu pohledy, které žehly láskou a štěstím. Andělové se vznášeli nad dílnou a kolem těch, kteří v ní pracovali, nestěžující si a nenaříkající. Chvílemi přicházela Matka, přinášeje občerstvení unaveným. Usedli všichni tři a slova, plná svaté krásy, byla promlouvána po ranách, které předtím prorážely ticho dílny.

Večer se snášel nad krajinou a halil kopce, které se v dáli týčily k nebesům. Slunce zlatilo zemi svými posledními paprsky, až konečně se schovalo lidskému pohledu. A tehdy odkládal Josef a jeho Syn širočinu a poděkovavše Hospodinu za vykonanou práci, šli do domu, ve kterém je čekala Panna Maria. Byla prostinkou jejich místnost, byl prostinký nábytek, který byl v ní umístěn, neboť svatá Rodina byla chudá. Usedli, aby pojedli skromné jídlo, které připravila ruka Mariina. Vedle Josefa usedá Panna Maria, ale jejich Dítě chce býti mezi oběma i berou

je mezi sebe. Zírá usměvavě s Marie Panny na svatého Josefa a z jeho očí tryskají proudy nejčistší radosti obohacené vlnami božského světla. Radost září z očí blažené Máteře a šťastného pěstouna a obojí ta radost se promítá kdesi v nekonečnu. Ten, který dává lidstvu vše, který je živí, pojídá chudinké jídlo v chatě nazaret-ské. A když se nasytil, modlí se, děkuje spolu se svou svatou Matkou a se svým svatým pěstounem Hospodinu za to, že byli nasyceni, že obdrželi svůj vezdejší chléb, o který pracovali. Nelze si představití tyto chvíle, nabité hlubokým tajemstvím. Slovo zmírání na rtech a srdce se rozšiřuje láskou.

Vždyť ten prostý dům, kterého nic neodlišuje od ostatních příbytků, jest svatostánkem, ve kterém zalíbil sobě Pán nebe a země, svatostánek, který byl prosycen vůní modliteb a tužeb svatých rodičů Mariiných, Joachima a Anny. Jeho stěny slyšely první pláč a první slova Neposkvrněné. Zřely v němém a pokorném údivu na spínající se ručky nejčistší z dcer židovských a připomínaly její modlitby o Messiáše. A v jedné veliké chvíli vpouštěly do místnosti Archanděla Gabriela, nesoucího Panně vznešené poslání, ohromující zvěstování. Chvěly se ve svých základech bázní, když z úst Archandělových vycházelo oslovení: Zdravas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná tys mezi ženami. Jejich údiv byl ještě silnější, když zaslechly skromné: »Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.«

Jest posvěcen přítomností Boží, jest posvěcen největšími tajemstvími. Slova, která vyměňují tři osoby, obývající jej, jsou prozářena věděním, jsou nesena absolutnem, jsou prosycena

nadpřirozenem, Jsou hudbou rajských niv. Jsou Magnificat, nad nímž plesají nebesa.

Josef bere do své ruky, tvrdé mozoly, Písmo, utkvívá svým pohledem na kapitolách Proroků a pokoj světnice nazaretské se tetelí zvěstováním příchodu Messiášova. Slova o Betlemu, který není nejmenším v zemi judské, padají ve veliké mlčení a rozjímání naslouchajících. Balaamovo proroctví určuje zázrak. A tiše znějí hrozná slova Isaiáše proroka, líčící ponížení a utrpení Messiášovo. Červ jsem a ne člověk...

Dočítá svatý patriarcha a sám se ponořuje v rozjímání.

V.

»Zaplesal jsem, když se mi řeklo :
Jdeme do domu Hospodinova«.
(Ž. 121).

Dospíval Ježíšek a dvanáctý rok se blížil. Byl to rok pro židovské děti velice důležitý, neboť tehdy se stával z chlapce muž zákona, který byl povinen jíti o svátcích velikonočních do chrámu jerusalemského. Ježíš, který se podroboval všem zvykům, chystal se a chystal se opravdu rád na tu cestu do svatého města.

Již několikrát konali členové svaté Rodiny tuto cestu, ale tato byla tak zvláštní. Byl to první vjezd dospívajícího Spasitele světa do města Jerusalema, do chrámu Hospodina, do domu Otce jeho. Za zpěvu žalmů ubírali se lidé v zástupech rozkvetlou krajinou, muži zvlášť a ženy zvlášť. Děti šly buď s matkou nebo s otcem. Maria a Josef, zahlédající tajemství, s hlubokým pochopením se modlili slova žalmů, prorocky mluvících o Synu, kterého s sebou vedli. Vznešená byla něha vroucnosti jejich modliteb. Všechna jejich svatost a jejich pokora se vlévala ve slova písně, která pěl i Ten, jenž byl Spásou Israele a celého světa.

Po třídenním putování spatřili Jerusalem a lesknoucí se střechu chrámu Hospodinova.

Písmo svaté mluví déle, než bývá jeho zvykem, o této první velké cestě dospívajícího Ježíše. Zmiňuje se i o zpáteční cestě, na které se přihodilo něco, co velice zarmoutilo Pannu Marii a svatého Josefa: dítě se jim ztratilo v kraji, jehož lid nebyl nikterak nakloněn židům, takže leckdy byly učiněny na poutníky

útoky. A v tom nebezpečném kraji se Ježíš ztratil.

Když se večer nachýlil a poutníci jerusalemsí dorazili na místo, na němž měli přenocovati, spěchala Matka Maria s touhou ke svatému Josefu, lačná pohledu na Ježíše. Ale u pěstouna Syna svého nenalezla a Josef sám žil po celý den v přesvědčení, že Ježíš putuje s Matkou Marií. I hledali u přátel, ale rovněž marně. Ode všech dostávalo se jim stejné odpovědi. Neviděli jsme Ho.

Večerní tma zašeřovala celý kraj a nebylo možno vydati se hned nazpět do Jerusalema. A zdaž by bylo možno za noci nalézt hledaného? Kdy a kde se ztratil? Nebyl unesen? Snad trpí dítě drahé, snad bylo a je týráno dobrodruhy, kterých se tolik potulovalo nehostinnou krajinou. A naleznou-li dítě již nedýchající, mrtvé?

Na cestě do Egypta, na které bylo třeba leckdy se skrývati, prožil svatý Josef častokrát chvíle bázně. Když v Egyptě těžce musil pracovati a rovněž i v Nazaretu, leckdy jím pronikaly vnitřní úzkosti a pálily jeho milující srdce. Podařilo se mu uchrániti Pannu Marii a Ježíše před všemi útrapami a před vším nebezpečím. Až teprve nyní, když Ježíš se stával dospělým, se přihodilo veliké neštěstí. Zdaž bděl nad Synem, kterého prvně vedl do města Hospodinova, se vši ostražitostí, již bylo třeba, a již si měl býti vědom? Zdaž plnil svoji povinnost pěstouna Páně?

Citlivá duše Josefova po celou noc se zmítala takovýmito myšlenkami. Zdála se dlouhou, nekonečně dlouhou. Beznadějnost zatlačovala naději. »Co se stalo s Ježíšem?« tá otázka se vy-

nořovala stále naléhavěji a nebylo možno zahladiti ji. Zavíraly se oči, ale jen aby ještě zvětšenějším viděly nebezpečí. Modlily se rty, muž vkládal v Boha všechnu sílu své důvěry, ale modlitba byla přerývána obavami, výčitkami, bolestí.

Ah, byla ohromnou bolest, kterou dopustil Hospodin na toho, jemuž svěřil svého Syna jednorozeného. Byla nesmírná jako moře, byla dravá a hlasitá a nebylo lze přehlušiti jejího hlasu.

Ježíš byl krásný a radost působil svaté Rodině a ta radost hluboká mohutněla, neboť rostlo den ode dne svaté poznání. Čistota, která krásnila všechny členy svaté Rodiny, zalévala jasným světlem celý její život. A čím čistšími a čím duchovně většími byli ti tři lidé, tím hlubší byla jejich vzájemná láska. Každá rána, kterou bylo rozraženo srdce těchto tří milujících se, pálila tudíž tak silně, že jenom zase láskou mohla býti její palčivost zmírněna.

Svatý Josef ztratil syna. Ztratil dítě, které bylo nevýslovně krásné a nesmírně dobré. Které miloval celým svým srdcem a které ho milovalo božskou láskou. Srdce každého otce by tou láskou krvácelo a snad i vykrvácelo.

Ale svatý Josef ztratil Dítě Boží. Ztratil Syna Božího, který mu byl jedinému svěřen. Svou neostražitostí se zpronevěřil výsostnému a důstojnému povolání, kterým byl pověřen ne člověkem, nýbrž samým Bohem. Bylo mu svěřeno v plánu Vykoupení nejčestnější poslání a on mu nedostál, ač o něm věděl. Stál před truchlící Matkou Marií, již způsobil bezměrně hoře a každé slovo útěchy, které jí pronášel, bylo vyvracováno v nitru vědomím viny.

Ale jak se zodpoví Bohu? Jeho rty zatím jen šeptaly slova prosby. Volaly o sílu vlastní a volaly o útěchu. Ale též odprošovaly. Jeho úpění bylo propastné prosbou, bylo propastné i lítostí. Ta noc, která jest vyznamenána velikostí utrpení Josefova a Mariina, jest znamenána i slávou lítosti, která ji ozařovala jako blesk. Hlubiny její temnosti mizejí před hlubinami nejistoty, ale i naděje, bolesti a bázně Josefovy a Mariiny.

Bolest Josefa, ztrativšího Syna Božího na cestě z Jerusalema, jest tak mocná, že může býti vyvážena toliko radostí jeho nalezení. Propast volá propast.

Noc nejistoty, slz, modliteb a proseb ustupovala světlu. Vstává Josef, bere Marii a vracejí se do Jerusalema.

Slunce praží a Josef s Marií hledají. Ohlížejí se na všechny strany, chvílemi volají. Volání jest nabité láskou, musí býti daleko slyšeti, ale Ježíš se neozývá. Modlí se vroucněji a vroucněji a když z povzdálí vidí nádhernou kopuli Domu Hospodinova, vrhají se na zemi a tehdy jejich hlas je taven nadějí tak mocnou, že jest jí celá duše prosycena.

Radostí jest proráženo utrpení. Jdou k Domu Boha, který obveseluje, jsou blízko jeho před síně. Ten, bez jehož vůle ani vlas s hlavy nepadne, dává sílu a úsměv naděje.

Písmo svaté ve své udivující, božské velikosti a ve své ještě více udivující prostotě, nezná přechodů, nerozlišuje se, nezmnožuje slov, nezesiluje líčení hromaděním obrazů. Ne, mluví tak prostince o Zvěstování jako o Ukřižování, stále stejným dechem. A jestliže se zamyslíme nad jeho řečí, jestliže aspoň trošičku za-

slechneme jeho neslyšný dech, tehdy jsme za-
saženi mohutností. Pod tou prostotou cítíme
sílu, která vyrovnává a která mluví jistěji a více,
než kdo dovede.

Nuže, Písmo, které mlčí o dlouhé noci bolesti,
smutku a nejistoty dvou svatých osob, shrnuje
v jedné větě, v jediné jen otázce obsah oné bo-
lesti a nejistoty.

Není možno opisovati ta slova, je třeba uvést
je, jak nám je sděluje Evangelista.

»I chodívali rodiče jako každého roku do Je-
rusalema na slavnost velikonoční. A když byl ve
dvanácti letech a oni podle obyčeje svátkového
šli do Jerusalema, a dokonavše dny sváteční se
vraceli, pacholík Ježíš zůstal v Jerusalemě, aniž
to zpozorovali rodiče jeho. Domnívaje se pak,
že jest v družině, ušli den cesty a hledali ho
mezi příbuznými a známými, a nenalezše, na-
vrátili se do Jerusalema, hledajíce ho. I stalo se,
po třech dnech, našli ho v chrámu, an sedí
mezi učiteli, poslouchaje a dotazuje se jich. Žasli
však všichni, kteří jej slyšeli, nad rozumností
a odpověďmi jeho. A uzřevše jej rodiče
jeho, podivili se. I řekla k němu
Matka jeho: Synu, proč jsi nám
tak učinil? Hle, otec tvůj i já s bo-
lestí hledali jsme tebe. I řekl k nim:
Co jest, že jste mne hledali? Zdalíž jste ne-
věděli, že já musím býti v tom, co jest Otce
mého?« (Luk. II. 41 ss.)

VI.

Se slovem práce se setkáváme příliš často v životě svatého Josefa. Již jeho chudoba jí vyžadovala, vyžadovala jí i jeho spravedlnost a jeho zbožnost.

U svatého pěstouna Páně byla to práce tělesná. Nebyl vykladačem Zákona ani z kmene, ze kterého vycházeli kněží, kteří od chrámu žili. Svatý Josef byl ze zchudlého rodu královského a byl tichý a pokorný a zbožný. V mlčení, které bylo rozsvěcováno rozjímáním o Messiáši, v pokoře, která byla znamenána úplnou oddaností a odevzdaností do vůle Hospodinovy, ve zbožnosti, jež se chvěla láskou, byl tesař z královského rodu velikým a krásným dělníkem, jenž pracoval netoliko proto, že bylo třeba té práce k životu, nýbrž i proto, a jistě hlavně proto, že práce ta byla službou Hospodinu a Pomazanému Páně.

V prvních dobách života lidstva byla dána práce jako trest. Jako trest za hřích neuposlechnutí rozkazu Božího. Celé lidstvo od Adama až do příchodu Vykupitelova bylo trestáno úmornou prací. V potu tváře si dobývalo svého chleba.

Josef, který četl a znal Písmo, znal i toto poslání práce a jsa duší krásnou a pokornou, jež si uvědomuje celou tíhu své nedokonalosti a celou tíhu Boží Velebnosti, přijímal tu práci jako odčinění. V jeho očích, poněvadž byl svatým, nabývala práce hlubin a nebyla toliko prostředkem k uhájení životní existence. Práce byla proniknuta poznáním a byla proniknuta modlitbou, jsouc radostným pokořením před Bohem.

Při narození Ježíše Krista, Božího Syna, stala

se ta práce vědomou službou Bohu. Neboť Josef věděl, obdržev to vědění ve snu, že z Panny Marie narodí se Ježíš, Syn Boží. Před narozením, když hledal místo v betlémské hospodě, a po narození, když dlel s Ježíškem a Marií v betlémské jeskyni a pak v chudičké světničce betlémské, poznal, že Spasitel světa jest chud, beze vší moci a beze všeho bohatství dítěta královského. Že to Dítě, že Bohočlověk jest odkázán na jeho práci. Že bude trpěti hlad a zimu a nouzi, když Josef nebude pracovati. A že bude trpěti hlad a zimu a nouzi i Matka Dítěte. A Josef miloval propastně Matku i Dítě. Láska dávala sílu jeho práci a dávala jí i posvěcení.

Svatý Josef vstával a poděkovav Hospodinu za noc, kterou mu dal prožiti, odcházel do dílny, nebo před dům a jal se pracovati. Ať byla nepohoda, zima nebo teplo, bral širočinu a tesal. Umdlévala-li ruka, obrátil svůj čistý pohled k nebesům nebo ku příbytku, ve kterém odpočívalo Dítě. Nebyl vzdorem ten pohled, byl oddaností lásky. Byl oddechem a byl radostí, neboť byl modlitbou. Jest modlitba rozmluvou s Bohem a Josef rozmlouval.

Práce jeho, jsouc modlitbou, byla i slibem. Slibem úplné odevzdanosti těm, kteří byli svěření jeho opatrování a jeho péči a tomu, kdo je svěřil jeho opatrování a jeho péči. A když se stávala v Egyptě ta práce tvrdší a namáhavější, stával se slib slavnostnějším a krásnějším.

A konečně, zdaž nebyla Josefova práce požehnáním, jsouc pokorným a radostným sloužením Bohu?

Nám lidem, kteří jsme přeplněni hříchem nebo stínem jeho, jest obtížno chápati propasti práce svatého pěstouna Páně. Lze je, aspoň čá-

stečně, pochopiti na vrcholcích a s vrcholků svatosti. Tehdy se nám jeví v záři oslňujícího světla a v aureole, korunující hlavu Ježíšova pěstouna září paprsků práce, tak intensivně, že nutno sklopiti před jejich silou oči, abychom neoslepli.

Uvažuje o veliké světici španélské, Terezii z Ježíše a o jejím nesmírném díle, které vykonala, chápal jsem jednu z příčin jeho: tato světice milovala celým srdcem svatého Josefa, který jest vzorem krásné práce, a který vyprošoval Terezii lásku ku práci pro Boha a duše.

Betlem, Nazaret a to neznámé místo v Egyptě, posvěcené pobytem svaté Rodiny, jsou oslavou práce, jsouce důkazem zbožnosti a lásky. Mezi prací a modlitbou, jež obě jsou nesený v duchu lásky, jest harmonie dítek Božích.

Jest soulad mezi prací a vírou. Spravedlivý žije z víry a tvoří z víry. A každé, i to nejmenší dítě, jsouc výplodem víry, jest krásným. U svatého Josefa víra, láska, zbožnost dávaly sílu práci a její velikost, neboť Josef byl mužem svatým.

VII.

»Svatý Josef byl muž spravedlivý«.
(Mat. I.)

»Svatý Josef byl mužem spravedlivým,« dí Písmo svaté o muži, jehož Prozřetelnost vytrhla z neznáma a povýšila k vysoké důstojnosti pěstouna Ježíše Krista, Božího Syna. A tím názvem **S p r a v e d l i v ý** evangelista, osvícený Duchem Svatým, vystihuje všechnu vnitřní krásu a vznešenost svatého Josefa. Jeho pokoru, jeho lásku, jeho dobrotu. Jeho spravedlnost. A právě proto, že byl spravedlivým, požehnal mu Pán. Neboť spravedlnost' jest »ctností všeobecnou, pokud řídí ostatní ctnosti ke společnému dobru«, podle definice svatého Tomáše (Summa th. 2. q. 58, a. 5. a 6.). I běře různý vzhled a Písmo svaté často rozumí spravedlivým člověka zbožného, často člověka pokorného, často toho, jenž jest milosrdným k chudému a nuznému. A vždy mu náleží chvála, již čteme v Žalmu:

»Justus ut palma florebit, sicut cedrus in Libano exaltabitur.« — »Spravedlivý kvete jako palma a jako cedr na Libanu bude povýšen.«

Svatý Josef nebyl toliko pokorným, milosrdným; byl spravedlivým v plném slova smyslu. Vžlyt' byl čist, žil ve stavu milosti, jeho pokora udivuje. Nesešel s cesty dobra a jeho život plynul jako řeka, jejíž vody nikdy nebyly zakaleny.

»Josef byl spravedlivý nejen tou zvláštní spravedlností, jež dává každému, co mu náleží, ale tou spravedlností všeobecnou, jež skrývá pod svým jménem všechny ctnosti; vyšší spravedlnosti, absolutně mluveno, jako otec Ježíšův;

spravedlností, skládající se z vlastností nejvýznačnějších slavných mužů, kteří mu předcházeli; z prostoty Abelovy, zbožnosti Enosovy, poctivosti Nosovy, poslušnosti Abrahamovy, trpělivosti Jobovy, čistoty Josefovy, horlivosti Mojžíšovy, mírnosti Davidovy, odvahy Eliášovy a neochvějnosti Machabejských.« (In catena ad c. V. Mat.).

Bylo by tudíž třeba rozumu více než lidského, aby byla odhalena celá hloubka jeho spravedlnosti. Proto slova, jež chci psát ku cti svatého Josefa, budou slabými a nedovedou než naznačiti krásu patriarchovu.

Svatý Pavel ve své hluboké a světlem osvícené inteligenci napsal slova, která vystihují mízu, jež živí život člověka spravedlivého: *Justus ex fide vivit* — Spravedlivý z víry žije, praví ve svém Listě. A tato slova ukazují oku i začátek i pokračování i dokončení svatosti.

Víra jest božskou ctností, a to první. Neboť víra dává vzkvétati naději a bez ní nemůže býti rozežhaveno srdce láskou. Víra, která jest božskou ctností, ukazuje člověku záření pravdy. Víra dovoluje mu nahlédnouti v udivující propasti, neboť vírou stoupáme k Bohu, Dárci všeho života a vši velikosti. Zdaž neznamená víra míti za pravdu, co Bůh zjevil? A to jest obsaženo v radostné zvěsti, v Evangeliu, jež se skládá z propastí, do nichž možno patřiti i duši nejprostší.

Víra dává život ve smyslu absolutním. Jestíť vírou podmíněna věčná krása. Víra jest cestou do ráje a uzpůsobuje člověka ku patření. Víra dává poznání. Duch oživený vírou má křídla, na nichž vzlétá do nedohledných výšin. Rozum bez víry připadá jako ptáče, uvězněné v klícce.

Rozum, naplněný vírou, podoben jest orlu, vznášejícímu se ve výšinách. Víra jest kladem, neboť za ní tušíme Boží přítomnost.

Spravedlivý žije z víry. Cílem víry je poznání Boha. Život podle víry jest ustavičným stoupáním k nebesům. Jest cestou na horu Karmelskou, mluveno ústy svatých mystiků španělských, cestou, jež není bez obtíží a jež není krátká. Čím výše člověk stoupá, tím více se ta cesta rozšiřuje, ale tím více se i zúžuje. A v určitých výšinách člověk by nevystačil s tím, co má, jest mu třeba jiných sil.

Nazve-li Písmo někoho spravedlivým, pak je třeba věriti, že dostoupil, až kam člověku lze s milostí Boží dostoupiti. Neboť Písmo dává slovům plný smysl a není polovičaté. Spravedlivým není mu toliko ten, kdo nikomu neubližuje. Jest mu jím člověk, jenž vystoupil na horu svatosti. Jehož celé úsilí směřovalo k Bohu, prameni života. Žil Bohem a pro Boha.

V I. Nokturnu Církev se modlí první Žalm. A rozjímáme-li tento Žalm a pochopíme-li smysl toho slova: **b l a ž e n ý**, kterým začíná, můžeme plným právem svatého Josefa tušiti za každým slovem.

»Blaze muži, který nikterak
podle rady bezbožných nechodí,
na cestu hříšníků nevstupuje,
ve sboru posměvačů neseďá,
ale v zákoně Páně má zálibu svou,
v zákoně jeho přemýšlí ve dne v noci.«

Když se naplnil čas, byla Maria Panna zasnoubena muži, jehož jméno bylo Josef. Panna bez poskvrny, Panna naprosto čistá, jež byla

vyvolena za matku Syna Božího, byla svěřena Josefovi ne proto, že vynikal bohatstvím, tělesnou krásou, známostí, nýbrž proto, že měl zálibu v zákonu Páně a v něm přemýšlel ve dne v noci. Není prostě myslitelné, že by se mohl státi pěstounem Páně muž, jenž by vstupoval na cestu hříšníků. Že takovému muži byla svěřena Panna bez poskvrny. Svaté Rodině chyběla by svatost hlavy. Proto právem usuzují někteří Otcové a bohoslovci, že svatý Josef byl již posvěcen v lůně své matky, jako svatý Jan Křtitel. Nebyl prost dědičného hříchu, nerovnal se Panně bez poskvrny počaté, ale podobal se jí životem, žitým bez těžkého hříchu. Svatý Jan Křtitel, jenž »připravoval cesty Páně«, byl »naplněn Duchem Svatým v lůně své matky«. Zdaž nelze souditi, že v lůně matčině byl posvěcen i ten, jenž byl vyvolen, aby vychovával samého Pána, aby ho byl Pán poslušen? Tak se táže Isidor de Isol, v krásné písni na sv. Josefa, v »Summě o darech svatého Josefa«. A hluboký a svatý bohoslovec středověký, Gerson, uváděl na koncilu v Kostnici, že nauka tato jest obsažena již ve starém Officiu Církve jerusalemské.

Život Josefův do té chvíle, kdy se setkává s Pannou Marií, není znám. Podle svědectví genealogie, již sděluje sv. evangelista Matouš a svatý Lukáš, pocházel z rodu královského, z domu Davidova. Proto při sčítání lidu, nařízeném císařem Augustem, spěchal s Marií Pannou do Betlema, aby se tam dal zapsati. Bydlil ve městě Nazaretu, a poněvadž byl chud, vydělával si svým řemeslem na živobytí. Písmo nepraví výslovně, jak žil, ale to slovo spravedlivý nám to jasně praví. Žil životem Bohu milým, svatým. Životem čistým. Po práci usebíral se

v modlitbě a rozjímání svatých textů. Tak se připravoval na své poslání, nejvznešenější poslání, jaké po Panně Marii měl člověk. Bůh, jenž ho vyvolil, ho připravoval, udíleje mu zvláštní milosti, jež ze své štědrosti udílívá vyvoleným. Svatý Josef žil jako paníc v naprosté čistotě těla i duše. Hřích, jenž staví člověka v odpor proti Bohu, neovládal snoubence Panny Marie. Tělesná žádostivost byla v něm umrtvena.

Proto Panna Maria, která s chvěním odpovídala archandělu Gabrieli: »Kterak se to stane, vždyť muže nepoznávám,« nestrachovala se žíti se svatým Josefem a prchati s ním přes dlouhou poušť do dalekého Egypta. »Ó má duše,« volá v nadšení sv. Isidor, »uvažuj v rozjímání o jednání svatého Josefa. Rozpomeň se, že Bůh postavil u vchodu do pozemského Ráje cherubína, aby ho chránil a bránil vstupu do něho. A nyní uvaž, že Panna Maria byla představována tímto místem rozkoše a že Kristus je stromem života, který byl zasazen podél vod. (Žalm 7, 3.) A je-li to vše jistou pravdou, proč bys neuznala v Cherubínu svatého Josefa, jenž byl Bohem ustanoven ochráncem Ježíše a jeho svaté Matky?« (Ibid, III, c. XXII.)

Ne, hříšný muž a k hříchu náchylný by nemohl býti vyvolen za ochránce Panny Neposkvrněné a Syna Božího.

Z několika míst Písma svatého, jež ozařuje několikrát jméno Josef, můžeme i svým neosvíceným a slabým rozumem zahlédnouti propastné hloubky spravedlnosti svatého Josefa.

Již několik dní pozoroval, že jeho snoubenka, Panna Maria, jest těhotná, a nevěda, že »Duch Svatý vstoupil v ni,« rmoutil se převelice. To se v něm nebouřila pýcha. Trpěl, poněvadž ve své

čistotě nedovedl připustiti něco nízkého u Marie Panny. Báł se jí ublížiti podezřením, neboť židovské zákony byly v tomto ohledu přísné, a proto se odhodlal »tajně ji propustiti«. A když mu bylo oznámeno andělem: »Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii za svou ženu!«, pln radosti uposlechl. Vypravování Písma svatého jest úžasně prosté, ale v té prostotě se kmitají blesky a v nich se chvěje celá velikost jednání pěstouna Páně. V jeho rozhodnutí propustiti tajně Marii Pannu je skryta ohromující pokora, zvyšovaná čistotou lásky, snaha neukřivditi, i kdyby srdce vykrvácelo bolestí, obět, která jest slávou Spravedlivého.

Ve III. Nokturnu v den sv. Josefa čte Církev Žalm XIV, v němž jsou vyjmenovány ctnosti člověka spravedlivého, jenž »smí býti hostem ve stánku Hospodinově:

»Kdo žije bezvadně a koná spravedlnost:
ten, kdo upřímně smýšlí ve svém srdci,
s pomluvou na jazyku nepobíhá,
nečiní žádné křivdy bližnímu svému,
aniž hanu vznáší na své druhy;
zlomyslníka kdo zavrhuje,
ale váží si ctitelů Hospodinových;
přísahy, kterou se zavázal bližnímu, neruší.«

Chvíle rozhodování svatého Josefa zjevuje se za slovy tohoto Žalmu, obestřena bělostnými paprsky svatosti a provanuta libou vůní spravedlnosti Bohu milé. Slova Isacova možno říci i o svatém Josefovi: »Vůně, již vydechuje můj syn, podobá se vůni s pole ve žních, jemuž požehnal Hospodin.« (Gen. XXVII, 27.)

Slunce vyzařuje světlo a teplo a jeho paprsky

rozehřívají vše, co jest jim v cestě. Člověk, jenž se dá jimi ohřívati, jest brzy zalit teplem, jemuž nelze odolati.

Ježíš Kristus bývá přirovnáván ke Slunci. Jest pramenem světla a jest pramenem milosti. Jest Dárcem, jemuž ten název náleží naprosto. Maria Panna byla bez hříchu, byla nejčistší ženou na zemi. Svatý Josef byl ze všech lidí nejbliže Ježíši Kristu a Panně Marii. Světlo a teplo ze Slunce přímo na něho působilo. Byl hlavou rodiny, jež byla svatou. Rodiny, jejíž dítě byl Bůh sám, matka byla »plná milosti« a oba byli poddáni svatému Josefovi. Josef, vládnoucí nad Egyptem, byl krásný, čím krásnější byl Josef, vládnoucí svaté Rodině!

Svatý Josef byl krásný a proto byl zvolen. Ve společnosti Ježíše Krista a Marie Panny se jeho krása ještě více povznášela a zároveň prohlubovala. Krásno jestiž zářením Pravdy a svatý Josef chápal pravdu stále hlouběji a důvěrněji. Chápání pravdy jest podmíněno vnitřní čistotou, svatostí a chápáním pravdy zesiluje se vnitřní čistota, svatost. Hlubiny, do nichž nám dávají nahlédnouti velicí světci, třeba sv. Terezie od Ježíše nebo sv. Jan od Kříže, mluvíce o nevystihlých tajemstvích víry, byly jim odhaleny, poněvadž jejich život byl životem světců. A čím více vystupovali na žebří svatosti, tím hlouběji patřili v hlubiny. Velečila sv. Tomáše Aquinského jsou nemyslitelna bez svatosti jejich tvůrce.

Věříme-li s tolika světci a bohoslovci, se svatým Bernardem, Isidorem a Gersonem, že svatost Pěstouna Páně převyšuje všechny naše pojmy o svatosti, že nad jeho spravedlnost si nelze pomyslití u člověka, Pannu Marii vyjímaje, větší,

pak jen s chvěním a bázní musíme pozdvihnouti svůj zrak k Muži vyvolenému.

Svatý Josef věděl, že jest pěstounem Syna Božího, neboť mu zjevil anděl ve snu celou pravdu. Věděl, proč Syn Boží sestoupil na svět, neboť četl a znal přepovědi starozákonních proroků a všech knih starozákonních. Věděl nevystihlé tajemství Vtělení, neboť mu bylo odhaleno andělem. Slyšel slova Syna Božího a divil se jim s Marií Pannou, jak sdělují evangelisté. Žil ve světě pravdy, jež mu ukazovala cestu.

Není možno domysleti, jak jsou hluboké tyto náповědi. Věděl-li tolik svatý Josef, jeho láska rostla do nesmírné výše a hloubky. Cele ho objala a ovládla. Každý jeho krok, každý jeho počín byl jí určen a prosvěcen a posvěcen. Zírala z každého jeho pohledu, ať na kohokoliv či na cokoliv se upíral: »A láska ze všech ctností jest největší«, dí svatý Pavel v mohutné XIII. kapitole svého prvního Listu ke Korintským. Nuže, tou láskou, jež byla korunou vysokého vědění a jež stále uzpůsobovala ještě k vyššímu vědění, byla řízena spravedlnost svatého Josefa. Pod tím zorným úhlem se nám jeví v oslňujícím světle a všecky chvály, které o ní pějeme, jsou příliš slabé, aby ji vystihly. »Smrtelníci, dříve než jim bude dáno patřiti na tvář Boží, nedovedou oceniti tajemnou velikost mého chotě,« zjevila Panna Maria Marii z Agudy. (Cité mystique.)

VIII.

»Filius accrescens Joseph, filius accrescens.« (Gen. XLIX, 22.)

Když bylo oznámeno Josefu Egyptskému, že jeho otec, Jakob, jest nemocen, vzal své dva syny, Manasse a Efraima, a vydal se s nimi k lůžku otce svého. A když přivedl své dva syny k Jakobovi, ten jim požehnal, potom se obrátil k Josefu, miláčku svému, a s jeho rtů splývala slova požehnání tomu, jenž mu byl tak dlouho odňat. Nejdříve prorocky předpověděl Josefovi, že Bůh bude s ním a přivede ho do země otců jeho. »Hle, já umírám,« děl, »však Bůh bude s vámi a přivede vás do země vašich otců. Dávám ti jeden díl, kterého jsem dosáhl mečem a lučistěm svým z moci Amorrhejských, abys je měl před svými bratry.« (Gen. XLVIII, 21 až 22). Potom povolal všechny své syny, pověděl jim, co se s nimi bude dít v budoucnosti a konečně děl svému nejdražšímu Josefovi:

»Plodným odnožem jest Josef,
plodným odnožem a krásného vzezření;
jeho ratolesti se rozbíhají po zdi . . .
Bůh otce tvého bude tvým pomocníkem,
a Všemohoucí bude ti žehnati
hojným požehnáním s nebe shora,
hojným požehnáním prsů i lůna.
Toto požehnání tvého otce bude větší
než požehnání otců jeho,
dokud nevzejdou vzácné plody pravěkých
pahorků.
Tato požehnání sneste se na hlavu Josefovou,
na téměř toho, jenž je knížetem mezi bratry.«
(Gen. XLIX, 22, 25, 27.)

Josef, syn patriarchy Jakuba, jest skvělým předobrazem jiného Josefa. Josefa, kterého Prozřetelnost vyznamenala darem a posláním ještě královštějším než Josefa, syna Jakubova, neboť ho vyvolila za ženicha a chotě Neposkvrněné Panně a za adoptivního otce Ježíši Kristu, který byl počat z Ducha Svatého a narodil se z Marie Panny, kterému Hospodin požehnal výsostně požehnáním přehojným. Jest předobrazem, oslňujícím nádherou a bílou čistotou. Jediněnou věrností. Obdivuhodnou spravedlností. »Plodným odnožem jest Josef, plodným odnožem a krásného vzezření. Filius accrescens Joseph, filius accrescens,« jak dí latinský text, což přeloženo doslovně, značí: Rostoucí syn Josef, stále rostoucí.

Při povrchním a letmém pohledu se všem zdá, že není možno srovnávat ty dva Josefy. Vždyť první Josef z pouhého pastevce se stal v krátké době jedním z nejvyšších hodnostářů na dvoře bohatého a mocného faraona egyptského, a právem lze tedy o něm říci: Filius accrescens — syn stále rostoucí. A Josef, pěstoun Páně? Pravda, pocházel z rodu královského, ale rod ten byl již v naprostém úpadku. Josef, o jehož narození a jeho životě do doby Vtělení nevíme vůbec nic, byl chud, nesmírně chud a musil provozovati tesařské řemeslo, chtěl-li uživiti sebe a ty, kteří mu byli svěřeni. A jistě nelze říci, že by si byl svým řemeslem vydělal jmění, nebo že by jeho jméno požívalo u mocných tohoto světa veliké vážnosti. Přes to právě na něho lze nejspíše vztahovati proroctví patriarchovo: Filius accrescens Joseph. Bylť pěstounem Páně.

Když se Hospodin »rozpomněl též na Rachel,

vyslyšel ji a otevřel její lůno« a ona počala syna, děla ve své radosti: »Bůh mne zbavil mé hanby.« Nazvala pak jméno jeho Josef, řkouc: »Přidejž mi Hospodin jiného syna.« Značilť slovo Josef: vzrůst. Ze slova Josef, dí dr. Hejčl, přidržuje se výkladu sv. Jeronýma, slyší Rachel dvojí sloveso: ásaf, t. j. odňal, zbavil (mě hanby) a jásaf: rozmnožil, přidal (přidejž mi). Filius accrescens Joseph!

Nuže, pěstoun Páně a muž Panny Marie se též jmenoval Josef. »Anděl Gabriel byl poslán ku Panně, zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef,« dí Evangelista Lukáš. (Luc. I, 17.) A jestli přiléhalo synu patriarchy Jakuba jméno, které mu ve své radosti dala Rachel, čím více přiléhalo tomu, o němž děli židé, ukazující na Ježíše, že jest otcem Ježíšovým! »Což není tento člověk synem Josefovým?« (Jan VI, 42.) Neboť byl spravedlivým, to jest svatým mužem Panny Marie. »Josefe nejspravedlivější — Joseph justissime,« vzývají ho litanie ke sv. Josefu. A proto byl povznesen k takové důstojnosti, proto byl tolik vyznamenán, že se stal mužem-ochráncem té, která byla bez hříchu počata a Matkou Boží. Že vychovával a vedl a ve svých rukou choval samého Syna Božího. Čest, na kterou čekali patriarchové, byla dána chudému a neznámému tesaři nazaretskému. Jak musil býti veliký a krásný! Jaká záře musila vyzařovati z jeho zjevu! Či by dal Bůh za otce Synu svému jednorozenému a za chotě Marii Neposkvrněné muže, který by neoslňoval svatostí? Vždyť jeho slova sbírala se rtů ústa a sluch Spasitele světa a jeho čisté Máteře. Proto Písmo svaté užívá o něm slova, kterého nedí o jiných lidech.

Svatý František z Assisi, kdykoliv vyslovo-

val jméno Ježíš, pociťoval vždy takovou sladkost jako med na rtech, že si nemohl představit větší sladkosti. Svatý Bernard, svatý Bonaventura a jiní velcí světci, kdykoliv vyslovovali jméno: Maria, rozplývali se v blaženosti. A sv. Terezie z Ježíše, velká zakladatelka řádu bosých Karmelitek, pociťovala nevýslovné blaho, když jméno: Josef se snášelo s jejích rtů. Jest hodné naší lásky to jméno: Josef. Jest hoden naší lásky svatý Josef, pěstoun Páně.

P. V. Mercier, S. J., ve své knize o svatém Josefu, mluvě o tomto jméně, připomíná některé texty Písma, které se mu zdají vhodnými tlumočiti všechnu náplň, celou krásu a bohatství jména: Josef. Bylo pro Marii takovým rouchem Jakobovým, jehož vůně rozradostňovala Isaka, který děl v nadšení:

»Ano, vůně mého syna
jest jako vůně bohaté nivy,
které Hospodin požehnává.«

(Gen. XXVII, 27.)

Je tou »Kristovou vůní, o níž mluví svatý Pavel ve II. Listě ke Korintským, vůní libou Bohu mezi těmi, kteří bývají spaseni.« (II, 15.) »Jako olej rozlitý« (ant. I, 2) jest jméno Josef. Vždyť při vyslovení toho jména se hned v nás rodí myšlenka na Ježíše a na Marii Pannu.

Jméno Josef vyslovovaly nejčistší rty, které kdy zdobily člověka, stvořeného k obrazu Božímu. A zdaž se neraduje a neplesá »nebeský Jerusalem, když jest vysloveno jméno Josef, jméno toho muže, kterého Bůh sám ráčil nazývati svým otcem, a kterého Královna andělů jmenuje svým chotěm milovaným«? (Isidor de

Isolanis. Summa de donis S. Joseph, p. IV, c. 7.) Josef jest nejkrásnější jméno, jež po jméně Ježíš a Marie vyslovuje člověk.

A přece tak dlouho bylo to jméno v zapomenutí. Dlouho nebyla vzdávána svatému Josefu úcta, která mu plně přísluší. Jakoby si lidstvo neuvědomovalo, že ten, který byl ochráncem svaté Rodiny na zemi, jest také ochráncem i té veliké a rozvětvené rodiny, která se rodí duchovně křtem svatým. Rodiny, shromažďující se pod Kalvarií, na níž stojí Kříž, na kterém umírala Spása světa. Snad, jak se domnívají Bollandisté, nechtěla Prozřetelnost připomínati lidstvu prvých dob křesťanských, které se ještě neodpoutalo úplně od pohanských tradic, svatého Josefa s ohledem na čistotu Matky Boží. A když lidstvo již vypsělo, když již pomínula překážka jeho dětských let, Prozřetelnost dovoluje, aby svatému Josefu byla vzdána všechna chvála a sláva, jež mu přísluší. Po celém světě se rozlévá libá vůně jeho jména a celý svět se obrací ke svatému Josefu. A sv. Josef, který měl srdce stvořené, aby milovalo Bohočlověka, má i srdce, které miluje lidstvo. Svatá Rodina byla ohništěm, ze kterého se šířil žár lásky. Láska jest zákonem Vtělení. Josef, hlava té rodiny, plál láskou. Plál jí k Dítku, jež z lásky se dalo později přibíti na kříž. Plál jí k Ženě, která jest Zrcadlem spravedlnosti a plane jí k lidstvu, které, ač nehodné, přece má takového Vykupitele. Pomáhá mu ve všech potřebách, neboť, jak dí sv. František Saleský, »vzýváme ostatní světce ve zvláštních potřebách, ale svatý Josef má lék na všechny potřeby tělesné i duševní, ježto má úplný úvěr u našeho Pána Ježíše

Krista«. Mohl by syn odmítnouti něco svému otci?

Církev svatá volá k duším, jí svěřeným, aby využily té otcovské lásky, jim nabízené, Zpívá v jednom hymnu ku poctě sv. Josefa, že kdo chce svatě žíti a ukončiti radostně běh života, musí se obracet ke sv. Josefu. Ženich čisté Panny, otec Slova, které se stalo tělem, spravedlivý, čistý a věrný, sv. Josef vyprosí vše, zač ho kdo prosí:

Quicumque sanus vivere,
cursumque vitae claudere,
in fine laetus expetit,
Opem Josephi postulet.
Hic sponsus almae Virginis,
Paterque Jesus creditus,
iustus, fidelis, integer,
quod poscit orans impetrat.

Jděte k Josefovi a dělejte, co vám řekne.
(Gen. XLI, 55.)

IX.

Třicet let rodinného života.

Ježíš prospíval věkem a milostí u Boha i u lidí.

Třicet let byl svatý Josef hlavou svaté Rodiny, jak soudí většina bohoslovců a jak se všeobecně věří.

Těch třicet let jest zahaleno mlčením, z něhož vychází Ježíš do veřejného života a z něhož odchází Josef s tohoto světa.

Plných třicet let uplynulo ode dne, kdy Josefovi a Marii žehnal kněz Zachariáš a dlouhá doba mezi oběma dny jest vyplněna tajemstvím a prací.

Denně pěstoun Josef odcházel ke svému dílu. Denně pronášel slova modlitby k Bohu. Denně si uvědomoval, že jest pěstounem Syna Božího. Denně rostla jeho láska, neboť byla rozpalována sluncem, v jehož blízkosti žil a konečně byla již tak vroucí, že jejího plamene nebylo lze snést. V žáru jejím umírá Josef, hlava svaté Rodiny.

Po době třiceti let, ve které Bohočlověk a Panna bez poskvrny byli podrobeni svatému Josefu a byli mu poddáni, nastává rozloučení. Vznesené poslání, které měl v životě, jest skončeno a nové poslání bude vyplněno ve třech letech. Josef, který vychovával Ježíše, nebyl již svědkem bolestného ukřižování, při kterém Panna Maria byla svěřena svatému Miláčku Páně. Spasitel světa, když začínal své veliké dílo, nepotřeboval již pěstouna a Maria ve svém Synu měla živitele a ochránce.

Svědomitě plnil Josef, co mu bylo uloženo a vyplnil vše, co vyplniti měl. A po životě

krásném láskou a obětí chystal se na cestu poslední, na cestu do věčnosti.

Jaká byla smrt tohoto vyvoleného Páně? Smrt spravedlivých jest vždy krásnou a Josef byl mužem spravedlivým. Odcházel z tohoto slzavého údolí za velikých bolestí či po velikém utrpení? Nebo umíral, usínal tiše, obklopen svými drahými a přáteli? Bůh rád své milé významenává bolestí a snad neučinil ani výjimky u pěstouna svého Jednorozeného. Ale ta bolest byla jen korunou obětí, které zkrásňují celý život Josefův.

Ostatně nejde jenom o tělesné bolesti, které bývají předzvěstí smrti. Jsou i bolesti duchovního rázu a někteří spisovatelé, věřící tradici, mají za to, že Josef trpěl před smrtí nesmírně pomyšlením na bezmezné utrpení svého Syna, jehož tíha mu byla před smrtí sdělena. Že trpěl velikým nevděkem lidstva, které nebude spláceti nekonečnou láskou láskou, nýbrž posmíváním, nevděkem, urážkami.

Josef umíral, Josef spravedlivý, a u jeho lůžka stál Ježíš s Marií. Tiše i v bolestech umíral, jako tiše i v bolestech žil. Maria utěšovala ho v jeho utrpení, jímž se chvělo tělo a Ježíš bral jeho hlavu do svých rukou a hladil ji něžně.

O nimis felix, nimis o beatus,
cuius extremam vigiles ad horam
Christus et Virgo simul astiterunt,
ore sereno.

Hinc stygis victor, laqueo solutus
carnis, ad sedes placido sopore,
migrat aeternas, rutilisque cingit.
tempora sertis.

Tak opěvá Církev v hymnu čteném v den svatého Josefa jeho smrt. Přestátným a přeblaženým ho zove, neboť ve chvíli poslední, kdy dech již se krátí, Ježíš a Maria stáli u jeho lůžka a andělové, poslušni slova Božího, čekali, aby přijali čistou duši jeho při východu s tohoto světa.

Umřel Josef a slzy Ježíše a Marie zkrápěly jeho tělo. Král králů plakal nad svým pěstounem a Matka Boží nad svým živitelem a ochráncem. Nedaleko se tyčily kopule slavného chrámu jerusalemského a nedaleko se vinulo údolí Josafat, v němž bylo Josefovo tělo uloženo.

Svatý Isidor vypravuje, sděluje mínění tradice, že duše svatého Josefa po smrti odletěla na místa, kde očekávali spravedliví Starého zákona vysvobození. Pěstoun Páně, který byl vybrán mezi nesčetnými, byl vyslán, aby jim vyprávěl, jakým způsobem se naplnilo Písmo mluvící o Spasitelovi, který vykoupí svět. Aby jim líčil svůj život v rodině, v níž vyrůstal Syn Boží. Aby jim zvěstoval o Vtělení, Narození, o přípravě na vznešené poslání.

Tři léta Ježíš Kristus chodil od místa k místu, čině zázraky, uzdravuje nemocné a hlásaje Slovo Boží. Zakládá říši Boží, Království Páně.

A po třech letech byl jat a postaven před soudce, kteří mu nevěřili, že jest Synem Božím a odsoudili ho k trestu smrti ukřižováním. Na kříži dokonával v hrozných bolestech Vykupitel, jak dí Písmo, země se chvěla, skály pukaly a mrtví vycházeli z hrobů a zjevovali se ostatním. Lze věřit tradici, že tehdy i svatý Josef vyšel ze svého hrobu a zjevil se svým drahým, Panně Marii a přátelům.

Tradice o lásce ku pěstounu Páně jde ještě

dále, vypravujíc, že svatý Josef byl vzat s tělem i duší do slávy věčné. Svatí Otcové a doktoři církevní ochotně přijali tuto tradici a ne nejmenší z nich, svatý Bernandin Sienský, praví ve svém kázání o svatém pěstounu, že »svatá Rodina, která v lopotném namáhání a v milosti žila zde na zemi, nyní ve slávě, plné lásky, tělem i duší kraluje v nebesích. Ujišťuji vás, volá kazatel ku posluchačům, že jest svatý Josef tělem i duší v nebesích, záře slávou, neboť nemožno pochybovati, že Ježíš, Syn přesvatý, by neobdaroval svého adoptovaného otce touž výsadou, kterou obdaroval svoji svatou Matku.«

Veliká odměna za veliký život. Velká odměna za práci, konanou pro Boho-člověka, za bolesti, utrpěné, za námahu na dlouhé cestě do Egypta a v Egyptě, za péči a ošetřování, za svatý život.

Ten, jenž žil zde na zemi v lásce s Ježíšem a Marií, žije s nimi v nebesích. Po Panně Marii, Matce Boží, jemu prvnímu přísluší mezi vyvolenými. I proto, že byl ustanoven pěstounem Páně a ochráncem Panny Marie, i proto, že po Panně neposkvrněné byl největším z lidí. Vždyť slova Josefa Egyptského se na něm vyplnila v plné míře: »Viděl jsem ve snu jako slunce a měsíc, které se mi klaněly.« (Gen. XXXVII, 9.) Byl neúžeji spojen s Ježíšem, pramenem vši milosti a tím více vyrostl ve svatosti. Žádný světec po Marii neobdržel tolik milostí, jako svatý Josef. Právem dí hluboký theolog Suarez: »Pokud se nás týká, nejen neshledáváme přehnaným nebo nerozvážným mínění těch, kteří vynášejí Josefa nade všechny svaté v milosti a blaženosti, nýbrž myslíme, že odpovídá úplně rozumu o zbožnosti křesťanské, poněvadž mu

nic neodporuje ani v Písmě svatém ani v dílech svatých Otců.« Stejně mluví svatý Bernardin Siennský, který ve svém nadšení pro svatého Josefa tvrdí, že ve slávě nebeské převyšuje pěstoun Páně všechny spravedlivé Starého zákona a všechny světce zákona Nového. »Mezi slavnými muži Starého zákona jest svatý Josef prvním v důstojnosti, ač jest posledním řádu času a narození. Byly mu odkryty a zjeveny věci, kterých neznali patriarchové a proroci. Uviděl v plném světle pravdy, co oni znali toliko v temnotách předobrazů. Těšil se z radostí a dober, po nichž oni toliko toužili. Tito mudrci zasluhují méně chvály a slávy než on, poněvadž je všechny převyšuje v autoritě, v moci, v moudrosti, ve svatosti života, ve štěstí smrti.«

X.

Jděte k Josefovi a číňte vše,
co vám řekne.« (Gen. XLI. 55.)

Svatý Josef, patron Církve.

Svatý Josef, patron rodiny.

Patron Církve, kterou založil Ježíš Kristus, jemuž byl pěstounem věrným a milujícím.

Patron rodiny, neboť byl hlavou nejkrásnější rodiny na zemi, svaté Rodiny.

Jeho srdce, které hořelo láskou k Ježíši, hořelo i láskou k těm, jimž Ježíš přinášel světlo svatého učení a spásu věčnou.

Jeho srdce, milující vlastní rodinu, miluje jiné rodiny a napomáhá svým příkladem a svou velikostí k jejich štěstí.

V Ježíši Kristu, kterého vroucně miloval, nás všechny miluje, kteří jsme dítkami Božími, a kteří jsme vykoupeni krví Kristovou. Kterí jsme se stali údy mystického Těla, jímž jest Církev.

Svatá Terezie z Ježíše, která tolik ctěla svatého Josefa a jež ve všech svých potřebách se k němu utíkala a vždy byla vyslyšena, volá ke všem křesťanům, aby se ve všech svých potřebách utíkali ke svatému Josefovi. »Ostatní světci,« praví, »nám pomáhají v nebi v určité potřebě, moc svatého Josefa se rozširuje na všechno.« (Život psaný jí samou.) Dovedl by a mohl by otec něco odepřítí dobrému synu, který ho vroucně prosí? Může Ježíš Kristus něco odepřítí svému Josefu, který na zemi se o něho staral, živil ho a vychovával? Josef více sloužil Ježíši než andělové a ve jménu té celoživotní a radostné práce má právo žádati vše na tom, jemuž

sloužil. A zdaž Syn Boží, který tolik miloval svatého Josefa, že mu byl poddán, se neraduje, když s důvěrou k němu vzpíná člověk své ruce?

Kdo chce žít svatě, praví hymnus, a zemřít svatě, nechť prosí svatého Josefa a snoubence Panny Marie a otec Ježíšův, věrný, spravedlivý a čistý, vyprosí vše, zač ho budeme žádati.

Quicumque sanus vivere,
cursumque vitae claudere,
in fine laetus expetit,
open Josephi postulet.
Hic sponsus almae Virginis,
Paterque Jesus creditus,
iustus, fidelis, integer,
quod poseit orans impetrat.

Jděte k Josefovi a číňte, co vám řekne!

Po celé věky spěchali lidé ke svatému patriarchovi, neboť lidé vždy potřebovali pomoci. Spěchali s rukama sepjatýma a jejich slova se chvěla. Spěchaliť v bolestech, které tak často doléhají na člověka. A Josef, jehož prosili, vyslychal prosby.

V prvých dobách křesťanských, v dobách pronásledování, svatý Josef je utajen v mlčení, ve kterém byl utajen po celý život v Nazaretě a v Egyptě. Jen bludaři útočí na něho časem, a to nepřímou, popírajíce, že by byla Maria Panna ženou bez poskvrny, nebo tvrdíce, že Ježíš byl synem Mariiným a Josefovým, že Josef byl jeho otcem skutečným, ne adoptivním. Veřejně v celé církvi nebyl uctíván svatý Josef, a jeho sláva v plánu Prozřetelnosti byla po několik století lidem neschopným ještě v plénkách víry vše věděti zamlčována. Ale přesto ve starých

orientálních liturgiích se pěla již o něm chvála, kterou se později rozepěl celý svět křesťanský. Velcí bohoslovci, největší z nich, svatý Augustin, mluvící o Vtělení Ježíše Krista, jsou nadšeni jeho spravedlností a jeho čistotou. »Co díš, nešťastníče,« píše svatý Jeronym proti Helvidiovi, »že Panna Maria nezůstala vždy Pannou? Tvrdím ještě více, než ty popíráš. Tvrdím, že netoliko Maria, nýbrž i sám Josef zůstal panicem Marií, aby z panenského manželství se zrodil panenský syn. Skutečně, jestliže svatý člověk chrání bez poskvrny svoji čistotu, není-li nikde psáno, že Josef neměl jiné ženy kromě Marie, a jestliže Marii, která byla považována za jeho opravdovou ženu, byl spíše ochráncem než manželem, pak Josef, který zasloužil býti zván otcem Páně, zůstal s Marií panicem. (Adversus Helvidium.)

Od svatého Jeronyma a svatého Augustina roztává se mlčení, kterým bylo dosud zahaleno jméno Josef. Svatí spisovatelé, kdykoli se o něm rozhovořují, plesají v chválách a jejich slova jsou prosycena nadšením a láskou, jakoby chtěla nahraditi všechno mlčení minulých století. Ve spisech a v kázáních svatých učitelů církevních a doktorů od VI. století bychom našli tolik chval pěstouna Páně a tolik lásky k němu, že ani ve veliké knize bychom jich nemohli shromáždit. A když veliký svatý Bernard a ostatní velcí světci ve svaté noci vánoční zpívají, neboť zpěvem třeba nazvati jejich kázání v den Narození, o Dítěti, které v Betlemě spatřilo světlo světa, jméno: Josef, jméno pěstouna Páně jest obléváno svatozáří, které zaslужuje.

»Chcete-li,« volá svatý Bernard, »míti pouětí

o zásluze a o velikosti svatého Josefa, pomyslete si na jméno, jímž byl okrášlen, na jméno otce Bohočlověka. Vzpomeňte si na slavného patriarchu starozákonního, který byl prodán do Egypta, a vězte, že náš světec sdílel netoliko jeho jméno, nýbrž i jeho svatost, jeho čistotu, jeho nevinnost, jeho velikost. Starý Josef, prodán ze zášti bratry do Egypta, byl předobrazem Ježíše Krista, prodaného svými. Nový Josef, utíkající před Herodesem, nesl Ježíše Krista do Egypta. Prvý byl čist, uchovával víru ve svého pána. Druhý znaje panenství Matky svého Pána, a sám panic, chránil věrně tu, jež mu byla svěřena. Starý Josef obdržel s nebe světlo, aby pronikl tajemství snů. Nový Josef obdržel poznání a účast na svatých tajemstvích. Prvý uschovával všechno obilí, nezbytné netoliko jemu, nýbrž všemu lidu. Druhý přijal Chléb živý, přišedší s nebe a uchovával jej pro sebe, ale i pro celý svět. Nelze pochybovati, aby nebyl dobrým a věrným ten Josef, jemuž byla dána za ženu Matka Spasitelova. Ano, byl služebníkem věrným a moudrým ten muž, jehož Pán dal své Matce, jenž byl otcem živitelem jeho lidství a ve světě pomocníkem jeho velikého tajemství.« (Homil. II. Super »Missus ost.«)

Nuže, bylo mnoho a mnoho těch chval a všechny pronášené hlasem zaníceným láskou, rozplameňovaly v srdcích posluchačů lásku ku pěstounu Páně a rozšiřovaly v nich důvěru k němu. V klášteřích, ve kterých byla ta láska zvláště živou, shromažďoval se četný lid, naslouchaje kázání mnichů zbožných a odcházeje, nesl si plamen úcty ke svatému Josefu. Miluje ho, prosil ho, důvěřoval v jeho přímluvu.

Tak se rozšiřovala úcta ke svatému pěstounu

po celém křesťanském světě. A čím více byly vyslyšány prosby prosících, tím více byla rozšiřována důvěra v mocnou jeho přímluvu. Ve všech potřebách vzývali věřící svatého Josefa, k jeho cti byly budovány chrámy, o jeho ctnostech byla skládána díla, o jeho kráse pěny hymny. Proto jest radostně přijat počin Svaté Stolice, která nařizuje na počátku osmnáctého století, aby po celém světě křesťanském byl slaven jeho svátek. Papežové Klement XI., Benedikt XIII., Benedikt XIV. rozněcují věřící k lásce, povyšují svátek jeho a udělují odpustky. Jsou zakládána sdružení, jež mají cílem ctíti svatého Josefa a starati se, aby byl všude a co nejvíce ctěn.

Konečně roku 1869 jest založen v Římě spolek, který má pracovati, aby svatý Josef byl ustanoven patronem Církve bojující. Po roce Svatá Kongregace obřadů prohlašuje svatého Josefa »patronem celé Církve« dekretem vydaným Piem IX. dne 8. prosince 1870.

Svatý Josef, patron křesťanské rodiny.

Svatý Josef, patron Církve.

Rodina, která jest vystavena v dnešních dobách velikému nebezpečí, potřebuje patrona, potřebuje mocného patrona. A zdaž nejlepším patronem jejím není svatý Josef, hlava svaté Rodiny. A zdaž není nejlepším patronem jejím svatý Josef, který znal tajemství, jehož nikdo jiný kromě Panny Marie neznal?

Nesmrtelný papež Lev XIII., který tolik chápal nedostatky a potřeby současného lidstva, z dvojího důvodu doporučuje úctu ke svatému Josefovi jako patronu Církve a jako patronu rodiny: Josef byl manželem Panny Marie a byl pokládán za otce Ježíše Krista. »Po celý život

chránil s nejvyšší láskou a každodenní starostlivostí svoji snoubenku a Božské Dítě. Vydělával pravidelně svou prací, čeho oba potřebovali k životu a ošacení. Chránil před smrtí Dítě, ohrožené žárlivostí krále a uchránil je. Na nepohodlných cestách a v trpkém vyhnanství byl ustavičně druhem a podporou Panny a Ježíše.

»Nuže, božský dům, který spravoval Josef jako s otcovskou autoritou, obsahuje počátky rodící se Církve. Jako jest přesvatá Panna matkou Ježíše Krista, tak jest matkou všech křesťanů, které zplodila na Kalvarii za nejvyššího utrpení Vykupitelova. Ježíš Kristus jest jako prvorozeným křesťanů, kteří adopcí a vykoupením jsou jeho bratry.

To jsou důvody, pro které blahoslavený patriarcha zaslouží býti zvláštním patronem věřících, kteří tvoří Církev. Nad tou velikou rodinou, rozšířenou po celém světě, poněvadž jest snoubencem Marie a otcem Ježíše Krista, má jakousi otcovskou autoritu. Jest tudíž přirozené a odpovídá svatému Josefu, že jako kdysi se staral o všechny potřeby rodiny nazaretské a chránil ji, svou božskou přímlovou chrání Církev Ježíše Krista . . .

»Otcové rodiny nalézají v Josefovi nejlepší zosobnění pečlivosti a starostlivosti otcovské. Manželé dokonalý vzor lásky, jednoty a věrnosti manželské. Panny mají v něm v každé době vzor ochránce čistoty panenské. Ať lidé z vyššího rodu se učí od Josefa, jak si i v neštěstí uchovati vznešenost. Ať se od něho naučí bohatí, kterého dobra je třeba dosáhnouti. A hlavně chudí, dělníci, lidé nízko stojící, mají zvláštní právo prositi svatého Josefa a napodobovati ho. Josef, ač z rodu královského a spojen manžel-

stvím s největší a nejsvětější z žen, a pokládán za otce Syna Božího, trávil celý život v práci a z té práce živil sebe a celou rodinu.« (Encyklika »Quamquam pluries«.)

Jděte k Josefovi a číňte vše, co vám řekne!

XI.

V životě Církve setkáváme se se svatými osobami, které vtrhly ve svět a které svou činností bouřily uspaná a dřímající svědomí. Svatý Bernard, svolávající svým mocným hlasem křesťany, připadá jako polnice Boží, znějící hlasitě uprostřed věku, který jakoby zapomínal na Kalvarii.

Jiní světci mají mlčení ve znaku své svatosti a svého života. Jdou životem tiše, jakoby se jejich nohy nedotýkaly země. Skryti a neznámi jsou světu, a když se najednou objeví až po jejich smrti krása jejich svatosti, žasne svět v údivu.

Svatá Terezie z Ježíše, zakladatelka ženského Karmelu, objížděla Španělsko a po jejích stopách vyvstávaly kláštery, které zachránily zemi a naplnily ji duchovní radostí a požehnáním.

Svatý Josef nebyl z lidí, jejichž objevení v životě a jejichž dílo měnilo znatelně tvářnost okolí, ve kterém vyrůstal a ve kterém žil. Byl mužem mlčení a byl mužem modlitby. Jest intimní vztah mezi mlčením a modlitbou. Mlčení jest úrodnou půdou rozjímání a rozjímání, jsouc rozmluvou s Bohem, jest vroucí modlitbou. Duše, která cílí k výsostem nebeským, potřebuje rozjímání jako v letní době vedra a sucha potřebuje květ rosy a vláhy. Její růst jest jím uzpůsobován a urychlován. A v rozjímání, které samo sebou jest mlčením, zahlédává se duše do propastných hlubin věčnosti pravdy, krásna a dobra a v nazírání na nový svět se rozšiřuje a zdokonaluje.

Mlčení jest podmínkou velikého života a velcí a svatí lidé rádi prchali z hluku měst a šumotu

denního daleko v ústraní, aby byli sami se svým Bohem. A aby mu byli co nejbliže.

Je si toho třeba uvědomiti, mluvíme-li o svatém Josefu.

Svatý Josef byl svou přirozeností tiché povahy, nenáročné a vzdalující se od ruchu života. A tato přirozená vlastnost byla zesilována ještě jeho zbožností a vnějšími okolnostmi, které právě ve světle nabývaly intensivní síly.

Žil na přelomu doby, která byla přesycena vanem nové budoucnosti. Každou velikou změnu lidé vidoucí a hluboucí vytuší a vyzorují. Josef, který od mládí rostl vnitřně četbou a rozjímáním svatého Písma, zahlédával v usebrání očišťovaném a zvyšovaném modlitbou, že se blíží doby, ve kterých se uskuteční, co bylo proroky předpověděno o Tom, který má přijíti. »Rosu dejte nebesa shůry a oblakové dštěte Spravedlivého,« tato slova se často objevovala na jeho rtech a v duši rozžehovala zvláštní světlo. Očekával. Naděje, naděje znemožňovaná čistotou mysli a čistotou srdce, korunovala všechna jeho rozjímání a všechny jeho modlitby. A ta naděje jeho povahu, od přirozenosti tichou a mlující mlčení, ještě více a ještě hlouběji upoutávala v jednom směru.

Rozjímání svatého Josefa před dobou, kdy se rozhodl pojmout Marii za manželku, mělo dva proudy inspirace a ohně. Prvým proudem byla láska a milosrdenství Hospodinovo, druhým byla touha, touha, v níž nebylo hmotných příměšků a nízkosti.

Nahlížel na lásku a milosrdenství Hospodinovo ve světle proroků a svatých spisovatelů, ve světle svatých předpovědí, ve světle Božích slibů. Jevily se někdy hrozné, ale jevily se

i útěšné. Poslání vyvoleného národa, jehož byl údem, bylo prosvěcováno paprsky slávy, jejichž jas přemáhal i zpronevěru tak částou a tak těžkou. Neboť i přes tu nevěru ze židovského národa vzejde Spasitel. »Aj, ty, Betleme, země judská, nikoliv nejsi nejmenší mezi městy judskými.« V pokoře, která byla jeho ctností, tázal se Josef, kdo bude z vyvoleného národa nejvyvolenějším. Jeho nitro jako Žida zalévala radost a prostupovala i touha, jež ho nutila k ještě větší svatosti. Milující se přizpůsobuje milovanému předmětu, touží se mu vyrovnati, aby hc byl hoden. Každá veliká láska jest pokorná, nutně vzněcuje a zvyšuje pokoru. Život člověka, který miluje Boha opravdově, a jehož milování mohutní poznáním vznešenosti Boží, rozvíjí se v plnosti a oslňuje souladem. Jestliže připustíme s tolika svatými, že svatý Josef nežil v hříchu, pak pochopíme i propasti jeho lásky a jeho svatosti. Touha byla jakoby parou, mlhou, vznášející se nad propastí, z níž vystupovala. Nebyla výsledkem pýchy, nebyla namlouváním člověka, farizejsky sebe nad jiné vychvalujícího. Tryskala z nitra lásky a pokory, byla jejich darem, jejich ovocem, jejich vůní.

Nebyl již daleko den, kdy očekávání mělo ustoupiti splnění. Snad právě rozjímal mladý tesař o tom splnění, když k němu do jeho domečku vstupoval starý kněz Zachariáš se žádostí, aby si vzal za ženu jeho příbuznou. Jeho myšlenka se zachvěla pod zabušením touhy, jehož si neuvědomoval v té chvíli, a které bylo jako zpěvem andělským. Josef svoluje.

Ubíhali dnové a radost s bolestí zabarvovaly jejich světlo a jejich šero. Josef byl určen Hospodinovým úradkem za muže Panny, která

porodí Vykupitele. Touha, která protínala dříve jeho vnitřní život, byla již změňována v předtuchu. Nevěděl, že je vyvolen, ale byl již vyvolen, a byl proto vyvolen, že byl nejkrásnějším z lidí, a že proto jediný byl a mohl býti uznán za muže Panně Neposkvrněné a za pěstouna Dítka, které zachrání svět, které jej osvobodí, poněvadž bude vtěleným Bohem. Josef nevěděl o veliké hodině, v níž archanděl Gabriel se snášel do domku nazaretského, obývaného Pannou Marií, již přinášel závazné poselství od Hospodina: »Duch Svatý vstoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe, a co se z tebe narodí, bude slouti Syn Boží.« Josef neslyšel těchto slov, ale jistě v oné chvíli pocítil neobyčejnou radost a byl ozářen světlem tak jasným, až oslepovalo. Snad jakoby se mu zdálo, že slyší podivný hlas a šumot křídel andělů, kteří doprovázeli archanděla Gabriela, a kteří uctivě skláněli své hlavy při slovech svatého poslání. Jeho modlitba byla žhavá, žhavější než dříve, žhavá žhavostí, která odnímalá smysl pro čas, jsouc naplněna věčnem.

Josef konečně zvěděl ve snu, že Maria, manželka jeho, porodí Spasitele pokolení lidského.

Když člověku jest oznámena radostná zvěst, plesá jeho srdce a rty šeptají slova díky. Když věřící duše jest obohacena zvěstí o obrácení některé osoby, jest šťastna a děkuje Bohu. Svátí a světice nebyli s to, aby vypověděli všechnu úchvatnost zjevení, kterých se jim někdy v životě dostalo. Ta zjevení jako blesk osvěcovala celý jejich život, usměrňovala celé jejich jednání, dávala intenzitu všem jejich dobrým skutkům a všem jejich modlitbám.

Svatý Josef ve snu zvěděl, že Panna Maria porodí Syna Božího. Muž, který dále žil v pří-

tomnosti Boží, a který den ode dne rostl v dokonalosti a svatosti, rozjímaje o velikosti Hospodina a úradcích jeho, dostává zjevení, které jest náplní jeho touhy a jeho předtuchy. Jest vyvolen mezi vyvolenými. Je třeba znovu a znovu si opakovati, opět a opět se zamýšleti nad těmi slovy, abychom pochopili jejich jedinečný smysl a jejich dosah. Abychom aspoň do jistých hlubin viděli radostný údiv svatého Josefa.

Jest vyvolen mezi vyvolenými.

Jest dán za ochránce Panně, která počne Spasitele.

Bude pěstounem Božího Syna.

Tento okamžik mění, usměrňuje, dává úplně nový ráz celému jeho životu. Tímto zjevením, jež mu oznamuje naplnění prorockých předpovědí, nastává nový život pro svatého Josefa.

Narozením Ježíše Krista mění se život a rozjímání svatého Josefa v adoraci. První krásná adorace v jeskyni betlémské nad Dítětem novorozeným pokračuje ve světničce betlémské, do níž se svatá Rodina z jeskyně přestěhovala, pokračuje v domku nazaretském, na cestě do Egypta, v Egyptě, až do smrti svatého Josefa. Byla to adorace ustavičná.

V určitých okamžicích života, v nichž jest člověk očištěn od prachu světa a od rmutu těla, zamýšlí se plněji nad nevyzpytatelnými tajemstvími. Zamýšlí se nad tajemstvím Vtělení a Vykoupení. Zamýšlí se nad láskou Boha trojediného. Nad jeho velikostí a nad jeho krásou. A v těch okamžicích se spínají ruce, rty šeptají slova modlitby a duše jest zalévána blahem, jehož lahodnost nemožno slovy lidskými sděliti.

A člověk, který rozjímá o těchto krásách,

podléhá hříchu. Často jeho nitro je začerněno hříchem. Často jeho intelligence není s to, aby vázána zemí a přitahována její silou vzhledla až nad hory.

Svatý Josef byl čist, byl spravedlivý, byl dokonalejší, byl svatý.

Jeho mysl nebyla zatížena těžkostí hříchu. Mohla volně vzlétati a nebesa jí byla blíže než ostatním lidem. To, co se nám jeví nesmírně vzdáleným, bylo jemu blízkým.

A svatý Josef žil v ustavičném styku s Boho-
člověkem, Ježíšem Kristem a Pannou bez po-
skvrny. Jestliže člověk mnohými skvrnami po-
znamenáný se stává krásnějším a hlubším,
stýká-li se ustavičně s duší krásnou a čistou,
musila krása a hlubokost svatého Josefa více
oslňovati než slunce.

Ale vždyť chci psáti o rozjímání pěstouna
Páně, o rozjímání ve stupni nejvyšším. O roz-
jímání svatého muže, který si byl jist, že Bůh,
o kterém rozjímá, s ním dlí pod jednou stře-
chou.

Písmo svaté jest nedohledná propast. Oko
ducha se do ní zahlíží a vidí do hloubek. Stále
hlouběji proniká, a kdyby nescílněkráté hlou-
běji vnikl, ještě nedohlédne dna. Nemožno ob-
sáhnouti ty hlubiny, i kdyby naše intelligence
byla nepomyslitelně vyšší a schopnější, než jest.

Svatý Josef žil v důvěrném přátelství slova
Písma, které chápal dokonaleji, než je s to je
chápati jiný člověk. Zahlédal oasy, u kterých
si odpočívá poutník na dlouhé cestě pouští.
Oasy naplněné vodou živou. Zahlédal světlo
svítící ve tmě a tím světlem byl rozum jeho
osvětlován nevýslovně. Sám rozjímal slovo Boží
a jindy paprskem prosvítil jeho hlubiny Syn

Boží. Každý takový paprsek odhaloval nová místa, dosud skrytá a utajená duchu lidskému.

Svatý Josef netoliko rozjímal, on nazíral. A netoliko chvílemi, jak se stává některým svět-cům vyvoleným, nýbrž ustavičně. Bůh byl s ním. Svatá Rodina byla rájem, ve kterém se žilo sladce.

Rozjímajíce o svatém Josefu, o jeho konání a o jeho myšlení, jež bylo ustavičným kořením, cítíme, že nejsme ničím, že nemožno nám žádnými slovy vystihnouti záchvěvy jeho duše. Ti, kteří dospěli v dokonalosti v životě nejvýše, těm, jimž bylo dopřáno zhlédnouti okem své duše v nazírání zákmit Velebnosti Boží, mohli by něco maličko vypovědět o hloubce vědění a slasti svatého Josefa.

Jaká radost bouřila v duších svatých, když vyslovovali slova Ježíš, Maria! Slzy jim zalévaly oči a ocitali se ve svatém vytržení, odpoutávající se od země. Jejich pohled zářil zvláštním světlem a ruce se rozpínaly v údivu.

Svatý Josef denně, několikrát, mnohokrát za den vyslovoval slova Ježíš, Maria. Volal denně, několikrát, mnohokrát za den: Ježíši, Maria! A nejen volal, rozkazoval jako hlava rodiny Ježíši a Marii. Činil tak, jsa po Marii nejdokona-lejším z lidí a vědom si, kdo jest Ježíš, a kdo jest Maria.

Duše lidská, rozjímajíc o Vtělení Páně, chvěje se vděčností a láskou. Tak Bůh miloval svět, že Syna svého dal, aby nikdo, kdo v něho věří, ne-zahynul, ale měl život věčný. Svatý Josef znal přímo od Marie Panny, jakým způsobem se událo Vtělení, znal slova poslání archanděla Ga-briela z jejích přečistých úst. Nejen to, znal i roli svoji v tom převelikém dějství vykoupení

a spasení člověčenstva. Vše to rozjímal v duchu víry, poslušnosti, pokory a lásky. Třicet let života ubíhalo v tom rozjímání stále a stále krásnějším. Třicet let nevyslovitelné blaženosti. Zdaž není možno potom tvrditi, že umíral vysílen, sežehnut láskou?

Duše lidská potřebuje k životu samoty, usebrání, rozjímání. Neučiní lépe, než když se obrátí k svatému Josefu. Je-li patronem rodiny, je-li patronem pracujících, jest i patronem rozjímajících a pomůže vniknouti v hlubiny tajemství.

KNIHOVNA »ŽIVOT« SV. 4.

SVATÝ JOSEF.

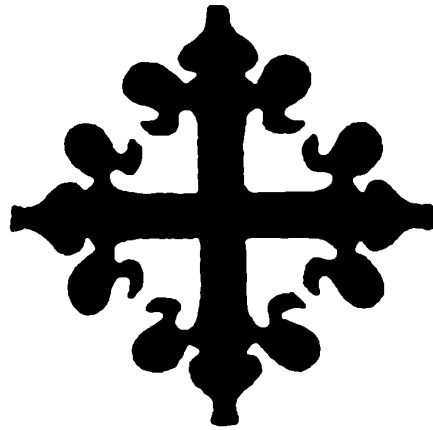
Napsal Dr. J. Krlín.

**Obálku nakreslil R. Pařízek,
akad. malíř a prof. státní grafické školy.
100 výtisků vytištěno na lepším papíře.**

Vytiskla

Československá akc. tiskárna v Praze.

Cena Kč 10.—.

ČESKOSLOVANSKÁ AKCIOVÁ TISKÁRNA V PRAZE